

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Tabla) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History of Ancient Period to Midvale period of Tabla / Pakhavaj
(230123103)

Day & Date: Friday, 05-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.**16**

- 1) तबला हे वादय अनुक्रमे मेसोपोटेमियन, सिरियन आणि —— या तीन संस्कृतीतून भारतात आलं असेल, असे म्हटले जाते.

अ) सुमेरियन	ब) अरेबियन
क) मंगोलियन	ड) यापैकी नाही
- 2) —— या तबला घराण्यात पखवाज वादनाचा प्रभाव आढळतो.

अ) लखनौ	ब) अजराडा
क) पंजाब	ड) हे सर्व
- 3) तबला / पखवाज वादयाच्या पुडीला —— घरे असतात.

अ) 12	ब) 16
क) 32	ड) 48
- 4) तबला या वादयामध्ये प्रामुख्याने —— बाज आढळतात.

अ) एक	ब) तीन
क) दोन	ड) सहा
- 5) 'तुटा तब भी बोला' ही दंतकथा —— महान पखवाज वादकांच्या संदर्भात सांगितली जाते.

अ) कुदऊसिंह-जोध सिंह	ब) नाना पानसे-कुदऊसिंह
क) लालाभवानीदास पखावजी-उ.सिध्दार्थ खाँ ढाढी	ड) यापैकी नाही
- 6) तबला साम्य 'उर्ध्वमुखी' महाराष्ट्रातील लोकवादय?

अ) ढोलकि	ब) संबळ
क) नाल	ड) मृदंग
- 7) 'भरतमुनी' यांनी कोणता ग्रंथ लिहिला?

अ) बृहददेशी	ब) संगीत रत्नाकार
क) नाट्यशास्त्र	ड) अहोबल
- 8) सर्वप्रथम अवनध्द वादय म्हणून —— या वादयाचे नाव घेतले जाते.

अ) पणव	ब) भुमीदुदुंभी
क) मर्दल	ड) मृदंग

- 9) 'स्वाती ऋषीमुनी' यांना —— वादयाचे जनक मानले जाते?
- अ) दुर्दर
 - ब) पणव
 - क) मृदंग
 - ड) त्रिपुष्कर
- 10) लोणावला येथील —— या गुहेतील भित्ती शिल्पामध्ये तबला साम्य वादय वाजवितानाचे शिल्प आढळते.
- अ) कार्ला लेणी
 - ब) भाजे गुफा
 - क) अजिंठा
 - ड) यापैकी नाही
- 11) युध्द प्रसंगी वापरली जाणारी 'अवनध्द' वादये?
- अ) तुतारी
 - ब) नगारा
 - क) शंख
 - ड) शिंग
- 12) उर्ध्वक, —— व आंकिक हे त्रिपुष्कर वादयाचे भाग होय.
- अ) द्विपुष्कर
 - ब) पणव
 - क) आलिंग्य
 - ड) यापैकी नाही

- प्र.2 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 12**
- अ) धनवादये व अवनध्द वादये यातील संबंध
 - ब) बंदबाज व खुला बाज
 - क) तबला / पखवाज वादयाची बांधणी
 - ड) अवनध्द शब्दाच्या उत्पत्ती बाबत माहिती लिहा.
 - इ) युध्द प्रसंगी वापरल्या जाणाऱ्या दोन अवनध्द वादयांची माहिती लिहा.
 - ई) तबला / पखवाज वादयाचे सवित्र वर्णन करा.
- प्र.3 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 12**
- अ) तबला / पखबाज वादयांचे तुलनात्मक विविचन करा.
 - ब) तबला / पखवाज वादयाचा प्राचीन कालखंड या विषयी माहिती लिहा.
 - क) पखवाज / तबला वादनातील घराण्यांविषयी सविस्तर माहिती लिहा.
 - ड) तबला / पखवाज वादनातील रचना क्रम याविषयी वर्णन करा.
- प्र.4 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. 12**
- अ) तबला / पखवाज वादयाचा उगम, इतिहास व आधुनिक कालखंडात झालेले बदल स्पष्ट करा.
 - ब) अवनध्द शास्त्रीय ताल वादयांचे महत्त्व स्पष्ट करा.
- प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. 12**
- प्राचीन काळापासून ते मध्ययुगीन काळापर्यंत तबला / पखवाज वादयाचा विकास व वादयांच्या बनावटीमध्ये झालेले बदल याबद्दल सविस्तर वर्णन करा.

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Tabla) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Comparative Study of North Indian & South Indian Music System
(230123107)

Day & Date: Sunday, 07-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

12

- 1) संगीत रत्नाकर ग्रंथात किती तालांचे वर्णन आहे.

अ) 150	ब) 130
क) 140	ड) 120
- 2) निशब्द क्रिया चे किती प्रकार आहेत.

अ) 4	ब) 5
क) 6	ड) 7
- 3) त्रिपुट तालाचे चिन्ह ---- आहे.

अ) 1011	ब) 101
क) 100	ड) 01
- 4) क्रिया हे प्रकार किती?

अ) 2	ब) 5
क) 6	ड) 7
- 5) उत्तर भारतीय तालपद्धतीमध्ये खालीलपैकी कोणता सिध्दांत नाही?

अ) ठेका	ब) विभाग
क) काल	ड) विसर्जितम्
- 6) प्राचीन तालपद्धती नुसार तालाचे दोन भागात विभाजन केले गेले. मार्गी ताल आणि ---- ताल.

अ) मध्ययुगी	ब) स्वदेशी
क) देशी	ड) यापैकी नाही
- 7) प्राचीन ग्रंथांपैकी ---- हा सर्वप्रथम ग्रंथ आहे.

अ) संगीत रत्नाकर	ब) बृहदेशी
क) नाट्यशास्त्र	ड) संगीत विशारद
- 8) सप्तसुलादी तालामध्ये जाति-गति भेद अनुसार 35 तालांपासून ---- तालांची निर्मिती होते.

अ) 150	ब) 135
क) 160	ड) 175

- 9) उत्तर भारतीय तालपद्धतीमध्ये कालाचे चिन्ह कोणते? (भातखंडे पृष्ठदत)
- अ) + ब) S
क) 1 ड) 0
- 10) उत्तर हिंदुस्थानी ताल पद्धती मध्ये 1 हे चिन्ह काय दर्शवते?
- अ) काल ब) खंड
क) सम ड) टाळी
- 11) खालीलपैकी शारंगदेव लिखित ग्रंथ कोणता?
- अ) नाट्यशास्त्र ब) संगीत रत्नाकर
क) बृहददेशी ड) यापैकी नाही
- 12) कर्नाटकी ताल पद्धतीनुसार अठयतालाचे स्वरूप खालीलपैकी कोणते?
- अ) 100 ब) 1100
क) 10 ड) 101

- प्र.2** खालीलपैकी कोणत्याही चार प्रश्नांची थोऱ्यात उत्तरे लिहा. 12
- अ) दक्षिण हिंदुस्थानी ताल पद्धतीची वैशिष्ट्ये लिहा.
 ब) ध्रुव तालाचे पंचजातीभेदानुसार स्वरूप लिहा.
 क) कर्नाटक तालपद्धतीतील तालांचे स्वरूप दाखविण्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या 'अंग'
 या विषयी माहिती लिहा.
 ड) मठ तालाचे पंचजातीभेदानुसार स्वरूप लिहा.
 इ) उत्तर हिंदुस्थानी संगीत पद्धती
 ई) दक्षिण हिंदुस्थानी ताल पद्धतीत वापरल्या जाणाऱ्या तालाविषयी माहिती लिहा.

- प्र.3** खालील प्रश्नांची थोऱ्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 12
- अ) उत्तर हिंदुस्थानी व दक्षिण हिंदुस्थानी संगीत पद्धती (फरक स्पष्ट करा)
 ब) पं. भातखंडे ताल—लिपी पद्धती विषयी सविस्तर माहिती दया.
 क) कर्नाटक तालपद्धतीतील पंचजातीभेद' याविषयी माहिती लिहा.
 ड) कर्नाटक संगीतात 'पुरंदरदास' यांचे योगदान.

- प्र.4** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. 12
- अ) पं. पलुस्कर यांचे संगीतातील योगदान.
 ब) कर्नाटक तालपद्धतीचे विस्तृत विवेचन करून जाती—गतीभेद व सप्तसुलादि
 तालांमधून 35 तालांचा रचना क्रम स्पष्ट करा.

- प्र.5** सप्तसुलादि ताल—पद्धती विषयी सविस्तर माहिती लिहा. 12

Seat No.	
-----------------	--

Set P

**M.A. (Tabla) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Research Methodology in Music (230123105)**

Day & Date: Thursday, 11-01-2024

Max. Marks: 60

Time: 03:00 PM To 05:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा

12

- 1) संशोधनाची सुरुवात —— होते.
 अ) संशोधन चालू केल्यापासून ब) विषय निवडीतून
 क) समस्येतून ड) हे सर्व
- 2) शोध ही —— चालणारी प्रक्रिया आहे.
 अ) एकदाच ब) पुन्हा पुन्हा
 क) अ व ब दोन्ही ड) यापैकी नाही
- 3) M.A व M.Phil स्तरावर लिहील्या जाणाऱ्या प्रबंधाना —— म्हणतात.
 अ) निबंध ब) प्रबंध
 क) लघुशोध प्रबंध ड) शोधप्रबंध
- 4) योग्य क्रम लावा
 A) परीकल्पना
 B) निष्कर्ष
 C) आँकडे एकत्रीत करणे
 D) स्थाई अध्याय
 अ) ABCD ब) ACDB
 क) BCDA ड) DABC
- 5) परीकल्पना या शब्दाचा अर्थ —— आहे.
 अ) उपकल्पना ब) अण्वेषण
 क) अ व ब दोन्ही ड) हे नाही
- 6) शोधनातून मिळालेले ज्ञान —— आहे.
 अ) क्रमबद्ध ब) उद्देशपुर्ण
 क) वैध्य व विश्वसनीय ड) हे सर्व
- 7) चूक की बरोबर ते लिहा.
 X) संशोधनामध्ये माहिती संकलन, व्यवस्थापन, विष्लेषन यावरून निष्कर्ष काढला जातो.
 Y) परीकल्पना हा संशोधनाचा शेवटचा टप्पा आहे.
 अ) X बरोबर, Y चूक ब) Y बरोबर, X चूक
 क) X बरोबर, Y बरोबर ड) X चूक, Y चूक

- 8) ऐतीहासीक शोधातील स्त्रोतांमध्ये हे स्त्रोत येतात
 अ) ललीत लेख ब) मुद्रण
 क) लोककथा ड) शिलालेखा
- 9) शोध या शब्दाची उत्पत्ती —— धातू पासून झाली
 अ) शुद्ध ब) शोध
 क) शुध ड) यापैकी नाही
- 10) संशोधनाच्या एकुण —— पद्धती आहेत
 अ) पाच ब) सहा
 क) सात ड) आठ
- 11) वास्तविक माहिती प्राप्त करण्यासाठी केल्या गेलेल्या टिकात्मक परिक्षणास ——
 पद्धती म्हणतात.
 अ) व्यक्ती वृत्त ब) अंतर्वस्तू
 क) ऐतीहासीक ड) सर्वेक्षण
- 12) संपूर्ण संशोधनकार्याच्या प्रास्ताविक स्वरूपाचा आराखडा म्हणजे —— होय
 अ) अहवाल ब) रूपरेषा
 क) अ व ब दोन्ही ड) हे सर्व

प्र.2 टीपा लिहा (कोणत्याही चार) 12

- अ) ऐतीहासीक संशोधन पद्धती
- ब) माहिती संकल्पनातील दुय्यम स्त्रोत
- क) परिकल्पना
- ड) संदर्भग्रंथ सुची
- इ) संशोधनाची समस्या
- ई) तुलनात्मक संशोधन पद्धती

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन) 12

- अ) प्रयोगात्मक संशोधन पद्धत विषयी माहीती लिहा.
- ब) आदर्श संशोधकाचे गुण लिहा.
- क) माहीती संकलनातील दुय्यम स्त्रोत याविषयी माहीती लिहा.
- ड) तळटीप याविषयी माहीती लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही एक) 12

- अ) संशोधनातील संशोधकाची कर्तव्ये स्पष्ट करा.

किंवा

- ब) संगीतात संशोधन पद्धतीचे महत्व व आवश्यकता लिहा.

प्र.5 उ. अमीर हुसेन खाँ/कुदउ सींह यांचे सांगीतीक योगदान लिहा. 12

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

**M.A. (Tabla) (Semester - I) (New) (NEP CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Books of Review (230123104)**

Day & Date: Saturday, 30-12-2023

Max. Marks: 30

Time: 03:00 PM To 04:30 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.**06**

- 1) वादय संगीतात समीक्षा ही —— व —— यांच्यातील दुवा असते.

अ) वादक कलाकार व रसीक	ब) गायक कलाकार व रसीक
क) गायक कलाकार व वादक कलाकार	ड) यापैकी नाही
- 2) समीक्षा म्हणजेच ——.

अ) समालोचन	ब) पुनरावलोकन
क) टिका	ड) हे सर्व
- 3) तबला व पखवाज या वादयातील हे समान मात्रेचे ताल नाहीत.

अ) चौताल, एकताल	ब) रूपक, तेवरा
क) धमार, झुमरा	ड) सवारी, मत्त
- 4) आधुनिक काळात शास्त्रीय संगीतात समीक्षा —— यांच्या लिखाणातून आली.

अ) पं. पलुस्कर	ब) पं. भातखंडे
क) पं. कुमार गंधर्व	ड) पं. जितेंद्र अभिषेकी
- 5) तबला या ग्रंथामध्ये तबला या वादयाचे पितासाज वादय म्हणून —— या वादयाचा उल्लेख आढळतो.

अ) पखवाज	ब) नाल
क) भूमीदुंभी	ड) तबला
- 6) “धागेनाधिटधिट धागेनतिंनाकीना” हा बोलसमुह —— या जातीतील आहे.

अ) तिस्त्र जाती	ब) मिस्त्र जाती
क) संकीर्ण जाती	ड) खंड जाती

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही दोन)

- अ) 'तबला' या ग्रंथातील फरुखाबाद घराणे/अबान मिस्त्री यांच्या ग्रंथातील पं नाना पानसे घराणे याविषयी माहिती लिहा.
- ब) डॉ. अबान मिस्त्री/पं. अरविंद मुळगावकर यांच्या ग्रंथातील 'रेला' या रचनाप्रकाराची उदाहणासह माहिती लिहा. (दोनपल्टे, तिहाई)
- क) पं. अरविंद मुळगावकर यांच्या ग्रंथातील ताल त्रिताल परण/डॉ.अबान मिस्त्री यांच्या ग्रंथातील एक चौताल परण लिपीबद्ध करा. (भातखंडे पद्धतीनुसार)
- ड) उं. अमीर हुसेन खाँ/पं. पुरुषोत्तमदास पखावजी यांचेविषयी माहीती लिहा.

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा

- अ) तबला/पखवाज यांमधील जुन्या व नव्या शिक्षण पद्धती यावर सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.4 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)

- अ) तबला/पखवाज यांचे महत्व तसेच साथसंगतीतील स्थान व वापर या विषयी सविस्तर माहिती लिहा.
- ब) डॉ. अबान मिस्त्री/पं अरविंद मुळगावकर यांचे सांगीतीक क्षेत्रातील कार्याचा आढावा लिहा.

Seat No.	
---------------------	--

Set P

M.A. (Tabla) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History of Tabla / Pakhavaj (MA21102)/ (MA2221102)

Day & Date: Friday, 05-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा.**16**

- 1) 'संगीत जगतातील विख्यात कलावंत उस्ताद अहमदजान थिरकवाँ हे ----- वादक होते.
 अ) तबला ब) सतार
 क) मृदंगम ड) वीणा
- 2) पखवाज हे ----- वाद्य आहे.
 अ) एकमुखी ब) द्विमुखी
 क) बहुमुखी ड) संमुखी
- 3) खालीलपैकी ----- या वाद्याची रचना जवळपास तबल्यासारखीच असल्याने तबला या वाद्याचेच सुधारित रूप आहे असे काही विद्वानांचे मत आहे.
 अ) ढोल ब) नगारा
 क) संबळ ड) ढोलकी
- 4) तबला या वाद्याच्या इतिहासाबाबत महत्त्वपूर्ण माहिती असणारा ग्रंथ 'बृहद्‌देशी' चे लेखक कोण?
 अ) मतंग ब) नारद
 क) शारंगदेव ड) स्वाती मुनी
- 5) तबला या वाद्याचे मुख्य चाटी, लव आणि ----- यांनी बनलेले असते.
 अ) माती ब) धातु
 क) शाई ड) रबर
- 6) तबला, पखवाज, मृदंग हे वाद्य ----- वाद्यप्रकारात येतात.
 अ) सुषीर ब) तत्
 क) अवनदध ड) वायु
- 7) ----- हा त्रिपुष्कराचा एक भाग आहे.
 अ) अतोद्य ब) पटह
 क) पणव ड) आलिंग्य
- 8) ----- हा तबला वादनाचा आद्य / मुळ घराणा आहे.
 अ) दिल्ली ब) बनारस
 क) पंजाब ड) लखनऊ
- 9) पं. किशन महाराज ----- वादक होते.
 अ) सरोद ब) घटम्
 क) सतार ड) तबला

- 10) त्रिपुष्कराच्या कोणत्या दोन भागांपासुन तबला या वाद्याची निर्मिती झाली?
- अ) आंकिक व आलिंग्य ब) उर्ध्वक व आलिंग्य
क) आलिंग्य व आंकिक ड) यापैकी नाही
- 11) 'तब्ल' हा शब्द मुळतः कोणत्या भाषेतील आहे?
- अ) आफ्रिकन ब) रशियन
क) फ्रेंच ड) अरेबियन
- 12) 'टेबुल' या मुळतः कोणत्या भाषेतील शब्द आहे?
- अ) लॅटिन ब) अरब
क) फ्रेंच ड) फारसी
- 13) 'बासरी' हे ---- वाद्य आहे.
- अ) सुषीर ब) घन
क) तंतु ड) अवनदध
- 14) त्रिपुष्कर हे वाद्य ---- पासुन बनवले गेले.
- अ) लोखंड ब) दगड
क) माती ड) काच
- 15) तबला अनुक्रमे मेसोपोटेमियन, सिरीयन आणि ---- या तीन संस्कृतीतुन भारतात अवतरला असे विद्वानांचे मत आहे.
- अ) रशियन ब) अरेबियन
क) खिस्तीयन ड) आफ्रिकन
- 16) शास्त्रीय तबलावादनाचे प्रमुख घराणे किती?
- अ) 5 ब) 8
क) 7 ड) 6

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

16

- अ) तबल्याच्या इतिहासासंदर्भात कोणत्याही दोन विद्वानांनी मांडलेले विचार स्पष्ट करा.
ब) वाद्याच्या उत्पत्ती संदर्भात प्राचीन धार्मिक लोक कथा/विचार
क) गीतानुग व नृत्यानुग वादन
ड) 'तब्ल' शब्दाचा अर्थ
इ) तबला वादनाचे वर्ण
ई) तबल्याची रचना

प्र.3 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) कोणत्याही दोन अवनदध वाद्यांचे शास्त्रीय संगीतातील महत्व स्पष्ट करा.
ब) तबला या वाद्याची रचना सचीत्र स्पष्ट करा.
क) तबला वादनातील कोणत्याही घराण्याविषयी माहिती दया. (कोणताही एक घराणा)
ड) 'वाद्य वर्गीकरण' या वर सोदाहरण माहिती दया.

- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.** 16
अ) तबला या वाद्याची उपयोगिता या विषयाचे विस्तृत विवेचन करा.
ब) प्राचीन ते आधुनिक काळामध्ये झालेले 'तबलावादनातील बदल' याविषयी सविस्तर चर्चा करा.
- प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.** 16
तबल्याचा इतिहास, उत्पत्ती विकास व उपयोगिता याविषयी विस्तृत विवेचन करा.

Seat No.	
----------	--

M.A. (Tabla) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History of Tabla / Pakhavaj (MA21102)/ (MA2221102)

Day & Date: Friday, 05-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions**16**

- 1) The Legendry Artist Ustad Ahmadjaan thirkawa was _____ player.

a) Tabla	b) Sitar
c) Mridangam	d) Veena
- 2) Pakhawaj is _____ instrument.

a) Ekmukhi	b) Dwimukhi
c) Bahumukhi	d) Samukhi
- 3) Some of the scholar's opinion that Tabla is modified from this instrument as the composition of which of the following instrument is almost similar to Tabla _____.

a) Dhol	b) Nagara
c) Sambal	d) Dholki
- 4) Who is the author of the Book Brihaddeshi which has important information regarding Tabla?

a) Matang	b) Naarad
c) Sharangde	d) Swati Muni
- 5) The top layer of Tabla is made by chati, Lav and _____,

a) Soil	b) Metals
c) Syahi	d) Rubber
- 6) Tabla, Pakhawaj, Mridang are the instruments which comes under type of _____.

a) Sushir	b) Tat
c) Avanaddha	d) Vaayu
- 7) _____ is the part of Tripushkar.

a) Atodya	b) Patah
c) Panav	d) Aalingya
- 8) _____ is Main Gharana of Tabla.

a) Delhi	b) Banaras
c) Panjab	d) Lucknow
- 9) Pt. kishan Maharaj was _____ player.

a) Sarod	b) Ghatam
c) Sitar	d) Tabla
- 10) Tabla was made from which two parts of Tripushkar?

a) Aankik & Aalingya	b) Urdhwak & Aalingya
c) Alingya & Ankik	d) None of the above
- 11) What Language is the word 'Tabl' originally from?

a) Aafrican	b) Rashian
c) French	d) Arebian

- 12) What Language is the word & 'Tebul' originally from?
a) Latin b) Arab
c) French d) Faarsi
- 13) 'Flute' is _____ instrument.
a) Shushir (styling) b) Ghan
c) Tantu d) Avanaddha
- 14) Tripushkar instrument is made from _____.
a) Iron b) Stone
c) Soil d) Glass
- 15) Some scholars believe that the Tabla originated in India from three cultures namely Mesopotamian, Syrian and _____ respectively.
a) Rashian b) Arabian
c) Christian d) African
- 16) How many Gharana's in Tabla vaadan?
a) 5 b) 8
c) 7 d) 6

Q.2 Answer the following question in short. (Any Four)

16

- a) (any two) Thoughts of experts about History of Tabla.
b) Some 'Religious' thoughts about History of Tabla.
c) Geetanug and Nrityanug vaadan.
d) Meaning of 'Tabl'
e) Character's of Tabla Vaadan (Varna)
f) Structure of Tabla

Q.3 Answer in details. (Any Two)

16

- a) Write the importance of percussion instruments (any 2) in Indian classical Music
b) Give the information about 'structure of Tabla with sketch.
c) Give the detail information about Gharana of Tabla. (any 1 Gharana)
d) Give the detail about 'Classification' of percussion instruments.

Q.4 Answer in details. (Any One)

16

- a) Write the Detail information about the uses of Tabla in the Music
b) Give the detail information about changes in Tabla from Ancient period to Modern Period.

Q.5 Answer in detail.

16

Give the detail information about History of Tabla, origin, Development and importance.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Tabla) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Notation System of the Tal (MA21103)/ (MA2221103)**

Day & Date: Sunday, 07-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) पं. पलुस्कर ताललिपीमध्ये टाळी दर्शविण्यासाठी —— अनुक्रमांक लिहिला जातो?

अ) टाळीचा	ब) मात्रेचा
क) खंडाचा	ड) यापैकी नाही
- 2) खालीलपैकी कोणती मात्रा पं. पलुस्कर ताललिपीत लिहता येत नाही?

अ) $1/5 - 1/7$	ब) $1/3 - 1/6$
क) $1/2 - 1/4$	ड) यापैकी नाही
- 3) तिलवाडा तालाचा काल कोणत्या मात्रेवर आहे?

अ) 8	ब) 9
क) 10	ड) यापैकी नाही
- 4) पं. पलुस्कर ताललिपीनुसार रूपक तालाची दुसरी टाळी कोणत्या मात्रेखाली दाखवली जाईल?

अ) दुसऱ्या	ब) सहाव्या
क) चौथ्या	ड) यापैकी नाही
- 5) झपतालाची दुसरी टाळी कोणत्या मात्रेवर येते?

अ) दुसऱ्या	ब) तिसऱ्या
क) चौथ्या	ड) पाचव्या
- 6) पं. भातखंडे ताललिपीमध्ये एका पेक्षा जास्त लघुअक्षरे लिहण्याकरता हे चिन्ह वापरतात, हे विधान चूक की बरोबर ?

अ) बरोबर	ब) चूक
क) दोन्ही	ड) सांगता येत नाही
- 7) कोणत्या ताललिपीमध्ये 'I' चिन्ह आवर्तनाच्या शेवटी देतात?

अ) पं. पलुस्कर	ब) पं. भातखंडे
क) दोन्ही	ड) यापैकी नाही
- 8) एका मात्रेत चार लघुअक्षरे लिहण्याकरता पं. पलुस्कर ताललिपीमध्ये कोणते चिन्ह वापरतात?

अ) OO	ब) U
क) ~	ड)

- 9) पं. भातखंडे ताललिपीमध्ये 'I' हे चिन्ह कोरे वापरतात?
- अ) प्रत्येक मात्रेनंतर ब) प्रत्येक खंडानंतर
क) आवर्तन संपत्त्यानंतर ड) यापैकी नाही
- 10) पं. पलुस्कर ताललिपीनुसार तिलवाडाच्या तिसऱ्या टाळीवर कोणता अंक लिहला जाईल?
- अ) 5 ब) 9
क) 13 ड) 3
- 11) अक्षराखाली मात्रेचा अनुक्रमांक कोणत्या ताललिपीत दाखवतात?
- अ) पं. भातखंडे ब) पं. पलुस्कर
क) दोन्ही ड) यापैकी नाही
- 12) पं. पलुस्कर ताललिपीनुसार समेचे चिन्ह कोणते?
- अ) O ब) I
क) 9 ड) X
- 13) अक्षराखाली टाळीचा अनुक्रमांक कोणत्या ताललिपीत दाखवतात?
- अ) पं. भातखंडे ब) पं. पलुस्कर
क) दोन्ही ड) यापैकी नाही
- 14) एका मात्रेत एकच अक्षर लिहण्याकरता पं. पलुस्कर ताललिपीत कोणते चिन्ह वापरतात?
- अ) O ब) U
क) ~ ड) यापैकी नाही
- 15) पं. पलुस्कर ताललिपीमध्ये 's' हे चिन्ह कशासाठी वापरतात?
- अ) एक मात्रा ब) दोन मात्रा
क) तीन मात्रा ड) वापरत नाहीत
- 16) हे चिन्ह काय मूळ्य दर्शविते?
- अ) 1/3 ब) 1/6
क) 3/2 ड) यापैकी नाही

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

16

- अ) ताल-तिलवाडा माहिती व एकगुन, दुगुन (पं. भातखंडे ताललिपी)
ब) ताल-रूपक दुगुन (दोन्ही ताललिपीमध्ये)
क) पं. पलुस्कर ताललिपीनुसार सम, काल, खंड, टाळी व मात्रा या चिन्हांची माहिती
ड) आध्या ताल-माहिती व एकगुन, दुगुन (पं. पलुस्कर ताललिपी)
इ) झपताल-तिगुन (दोन्ही ताललिपीमध्ये)
ई) कोणत्याही तालात (अभ्यासक्रमातील) एक रेला, 3 पलटे व तिहाई

प्र.3	सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)	16
अ)	पं. पलुस्कर ताललिपी—गुण व दोष	
ब)	कोणत्याही 2 समान मात्रांच्या तालांची माहिती व त्यांची एकगुन व चौगुन (पं. भातखंडे ताललिपी)	
क)	अभ्यासक्रमातील कोणतेही 2 ताल व त्यांची दुगुन, चौगुन (पं. पलुस्कर ताललिपी)	
ड)	पं. भातखंडे ताललिपी—गुण व दोष	
प्र.4	सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणताही एक)	16
अ)	ताल तीनतालामध्ये पेशकार, 5 पलटे व तिहाई (पं. भातखंडे लिपी)	
ब)	ताल—तिलवाडा एकगुन, दुगुन, तिगुन, चौगुन (पं. पलुस्कर ताललिपी)	
प्र.5	पं. भातखंडे व पं. पलुस्कर ताललिपीचे तुलनात्मक अध्ययन करून एक—एक ठेका लिपीबद्ध करा.	16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Tabla) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Notation System of the Tal (MA21103)/ (MA2221103)

Day & Date: Sunday, 07-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions.**16**

- 1) In Paluskar Taal lipi, for indicating 'Taali' of which serial number is given?
 - a) Taali
 - b) Matra
 - c) Khand
 - d) None of above
- 2) For which matras of the following, there is no sign available in Pt. Paluskar Taal lipi?
 - a) 1/5 - 1/7
 - b) 1/3 - 1/6
 - c) 1/2 – 1/4
 - d) None of above
- 3) Taal Tilwada's Kal is on which matra?
 - a) 8
 - b) 9
 - c) 10
 - d) None of Above
- 4) As per Pt. Paluskar Taal lipi, on which matra the second Tali should be given?
 - a) Second
 - b) Sixth
 - c) Forth
 - d) None of Above
- 5) On which matra, there is the second Taali of Zhaptal?
 - a) Second
 - b) Third
 - c) Forth
 - d) Fifth
- 6) The sign is used for writing the syllables more than one in Pt. Bhatkhande Taal lipi this statement is True or False?
 - a) True
 - b) False
 - c) Both
 - d) Can't Explain
- 7) In which Taal lipi, the 'I' sign is given at the end of cycle?
 - a) Pt. Paluskar
 - b) Pt. Bhatkhande
 - c) Both
 - d) None of above
- 8) For writing the 4 syllables in 1 matra, which sign is used in Pt. Paluskar Taal lipi?
 - a) OO
 - b) U
 - c) ~
 - d)
- 9) In pt. Bhatkhande Taal lipi, 'I' sign is used at?
 - a) After every Matra
 - b) After every Khand
 - c) After a cycle
 - d) None of Above
- 10) According to Pt. Paluskar Taal lipi, which digit comes on third Taali of Tilwada?
 - a) 5
 - b) 9
 - c) 13
 - d) 3
- 11) In which Taal system, the serial number of 'Matra' is given at below of the Bol?
 - a) Pt. Bhatkhande
 - b) Pt. Paluskar
 - c) Both
 - d) None of above

- 12) In Pt. Paluskar Taal lipi, the sign of 'Sam' is?
a) O b) I
c) 9 d) X
- 13) In which Taal system, the serial number of 'Taali' is given at below of the Bol?
a) Pt. Bharkhande b) Pt. Paluskar
c) Both d) None of above
- 14) For writing one syllable in one matra, the sign of Pt. Paluskar Taal lipi is ____?
a) O b) U
c) ~ d) None of above
- 15) In Pt. Paluskar Taal lipi, what is the use of 'S' sign?
a) One Matra b) Two Matra
c) Three Matra d) Not used
- 16) What is the value of sign?
a) 1/3 b) 1/6
c) 3/2 d) None of above

Q.2 Write Short Notes. (Any Four)

16

- 1) Taal-Tilwada Information & Ekgun, Dugun (Pt. Bharkhande Taal lipi)
- 2) Taal-Rupak Dugun (In Both Taal lipis)
- 3) The signs & information about Sam, Kal, Khand, Taali & Matra according to Pt. Paluskar lipi
- 4) Aadha Taal-Information & Ekgun, Dugun (Pt. Paluskar Taal lipi)
- 5) Zhaftal-Tigun (In Both Taal lipis)
- 6) Any one Taal from syllabus – A Rela, (with 3 paltas & Tihai)

Q.3 Write in Detail (Any two)

16

- 1) Pt. Paluskar Taal lipi-Advantages & Disadvantages
- 2) Write information in details of any two Taals having equal matras & their Ekgun and Chaugun (Pt. Bhatkhande lipi)
- 3) Any Two Taals from syllabus & their Dugun, Chugun. (Pt. Paluskar Taal lipi)
- 4) Pt. Bhatkhande Taal lipi-Advantages & Disadvantages.

Q.4 Write in details. (Any One)

16

- 1) Taal – Teental Peshkar with 5 Paltas & Tihai (Pt. Bhatkhande)
- 2) Taal – Tilwada Ekgun, Dugun, Tigun, Chaugun (Pt. Paluskar lipi)

Q.5 Comparative study of Pt. Bhatkhande & Pt. Paluskar Taal lipi. write any one Theka in each lipi.

Seat No.	
-----------------	--

Set P

**M.A. (Tabla) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Introduction of Gharanas & Composition in Solo Tabla/Pakhavaj
(MA21107)/ (MA2221107)**

Day & Date: Tuesday, 09-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा

16

- 1) लखनऊ घराण्याचे संस्थापक ---- आहेत.
 अ) पं. रामसहाय ब) लाला भवानीदास
 क) मियाँ बख्शु जी ड) हाजी विलायत अली खाँ
- 2) कायदयामध्ये खालीचा भाग वेगळा न दाखवता तो मुळ कायदयातच अंतर्भुत असतो हे वैशिष्ट्य ---- घराण्याचे आहे.
 अ) बनारस ब) फरुखाबाद
 क) अजराडा ड) दिल्ली
- 3) अजराडा घराण्याला अजराडा हे नाव कोणत्या गावाच्या नावावरून पडले? ते गाव ---- इथे आहे.
 अ) सुरत—गुजरात ब) जयपुर—राजस्थान
 क) मेरठ—उत्तरप्रदेश ड) यापैकी नाही
- 4) बनारस घराण्याचे वादन ---- बाजाचे आहे.
 अ) बंद ब) खुल्या
 क) दोन्ही ड) दोन्ही नाही
- 5) दिल्ली घराण्याचे संस्थापक कोण?
 अ) पं. रामसहाय ब) मोदु खाँ
 क) भवानीदास ड) सिद्धार खाँ
- 6) पुर्वसंकलित रचनांचा अभाव कोणत्या घराण्यात दिसून येतो?
 अ) दिल्ली ब) बनारस
 क) अजराडा ड) पंजाब
- 7) अजराडा घराण्याचे संस्थापक ---- आहेत.
 अ) कल्लु खाँ ब) बख्शु जी
 क) पं. रामसहाय ड) लाला भवानीदास
- 8) उ. अल्लारखाँ कोणत्या घराण्याशी संबंधीत होते?
 अ) पंजाब ब) अजराडा
 क) दिल्ली ड) लखनऊ
- 9) 'दो उंगलींयों का बाज' म्हणून ---- हा घराणा ओळखला जातो?
 अ) दिल्ली ब) बनारस
 क) अजराडा ड) लखनऊ

- 10) —— हा घराणा थापियाँ बाज म्हणुन ओळखला जातो.
 अ) लखनऊ ब) फरुखाबाद
 क) अजराडा ड) पंजाब
- 11) फरुखाबाद घराण्याचे संस्थापक कोण?
 अ) पं. रामसहाय ब) मोदु खाँ
 क) हाजी विलायत अली ड) यापैकी नाही
- 12) बनारस घराण्याने —— बाजाचा स्वीकार केला.
 अ) बंद ब) खुला
 क) दोन्ही अ) आणि ब) ड) यापैकी नाही
- 13) 'चाला' कोणत्या घराण्यात वाजवला जातो?
 अ) दिल्ली ब) पंजाब
 क) लखनऊ ड) फरुखाबाद
- 14) तबला वादनातील प्रमुख घराणे किती?
 अ) 4 ब) 5
 क) 6 ड) 8
- 15) उ. झाकीर हुसैन कोणत्या घराण्याचे तबला वादक आहेत?
 अ) दिल्ली ब) लखनऊ
 क) बनारस ड) पंजाब
- 16) पं. किशन महाराज —— घराण्याचे तबला वादक होते?
 अ) दिल्ली ब) बनारस
 क) लखनऊ ड) फरुखाबाद

- प्र.2 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)** 16
 अ) खुल्या बाजाची वैशिष्ट्ये
 ब) दो उँगलीयों का बाज
 क) थापियाँ बाज
 ड) बनारस घराण्याचे कलावंत
 इ) बंद बाजाची वैशिष्ट्ये
 ई) कोणत्याही 5 घराण्यांची नावे व त्यांच्या संस्थापकांची नावे.
- प्र.3 खालील प्रश्नांची सविस्तर उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)** 16
 अ) बनारस घराण्याचा एक आणि दिल्ली घराण्याचा एक कायदा तिहाई सहीत लिहा.
 ब) बंद बाज व खुला बाज यांतील साम्य व फरक स्पष्ट करा.
 क) फरुखाबाद घराण्याची वादनशैली या विषयी सविस्तर माहिती लिहा.
 ड) अजराडा घराण्याचा एक कायदा 5 प्रकारा सहीत लिहा.
- प्र.4 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा. (कोणताही एक)** 16
 अ) तबला वादनातील कोणत्याही दोन घराण्याचे तुलनात्मक अध्ययन करा.
 ब) लखनऊ घराण्याचा एक कायदा 5 प्रकार व तिहाई सहीत लिहा.
- प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.** 16
 बाज आणि घराणा विषयी सविस्तर माहिती लिहा.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Tabla) (Semester - I) (Old) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Introduction of Gharanas & Composition in Solo Tabla/Pakhavaj
(MA21107)/ (MA2221107)

Day & Date: Tuesday, 09-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions **16**

- 1) Who is the founder of Lakhnaw Gharana?
 - a) Pt. Ramsahay
 - b) Lala Bhawanidas
 - c) Miya Bakhshu
 - d) Haji Vilayat Ali
- 2) To play kayda without separating the part of khali and which is involved in main kayda this is the feature of _____ Gharana.
 - a) Banaras
 - b) Farukhabad
 - c) Ajrada
 - d) Delhi
- 3) The Village is the _____ village from which the Ajrada gharana derivative its name which is called Ajrada.
 - a) Surat-Gujrat
 - b) Jaypur-Raajasthan
 - c) Merath-Uttar Pradesh
 - d) None of these
- 4) Banaras Gharana accepted _____ Baaj.
 - a) Band
 - b) Khula
 - c) Both
 - d) None of these
- 5) Who is the founder of Delhi Gharana?
 - a) Pt. RamSahai
 - b) Modu Khan
 - c) Bhawanidas
 - d) Siddhar Khan
- 6) The feature which is 'lack of improvisatory compositions' is from which Gharana?
 - a) Delhi
 - b) Banaras
 - c) Ajrada
 - d) Panjab
- 7) Who is the founder of Ajrada Gharana?
 - a) Kallu Khan
 - b) Bakhshu Ji
 - c) Pt- Ramsahai
 - d) Lala Bhawanidas
- 8) Ustaad Allarakha belongs to _____ Gharana.
 - a) Panjab
 - b) Ajrada
 - c) Delhi
 - d) Lakhnaw gharana
- 9) 'Do ungliyon ka Baaj' / The Baaj uses two fingers is _____ Gharana.
 - a) Delhi
 - b) Banaras
 - c) Ajrada
 - d) Lakhnaw
- 10) _____ Gharana is known as Thapiya Baaj.
 - a) Lacknow
 - b) Farukhabad
 - c) Ajrada
 - d) Panjab

SLR-AR-8

- 11) Who is the founder of Farukhabad Gharana?
a) Pt. Ramsahay b) Modu Khan
c) Haaji Vilayat Ali d) None of these
- 12) Banaras Gharana accepted _____ Baaj.
a) Band b) Khula
c) Both d) None of these
- 13) In which gharana is known as to play the type of 'Chaala'?
a) Delhi b) Panjab
c) Lucknow d) Farukhabad
- 14) How many types of Gharana in Tabla?
a) 4 b) 5
c) 6 d) 8
- 15) Ustad Zakir Hussain belongs to _____ Gharana?
a) Delhi b) Lucknow
c) Banaras d) Panjab
- 16) Pt. Kishan Maharaj belongs to _____ Gharana.
a) Delhi b) Banaras
c) Lucknow d) Farukhabad

Q.2 Write Short Notes. (Any Four)

16

- a) Characteristics / Specialization of Band Baaj
- b) Do Ungliyon ka Baaj / The Baaj which used two play two fingers.
- c) Thapiyaan Baaj
- d) Artists who belongs to Bandras Gharana.
- e) Features of Band Baaj.
- f) Give the names of any 5 Gharanas with there founders / Producer's.

Q.3 Answer in details (Any Two)

16

- a) Write one kayda of Banaras Gharana and one Delhi Gharana.
- b) Write the Difference between Band Baaj and Khula Baaj.
- c) Write the Detail information about characteristics/Specialization of Banaras Gharana.
- d) Write one kayda with 5 palta's of Ajrada Gharana.

Q.4 Answer in details (Any One)

16

- a) Write comparative information of any two Gharana's.
- b) Write one kayda of Lucknow Gharana with 5 palta and Tihai.

Q.5 Answer in Detail

16

Elaborate on Baaj and Gharana.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

**M.A. (Tabla) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Solo & Accompaniment of Tabla/ Pakhavai (MA22221202)**

Day & Date: Monday, 18-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 रिकाम्या जागी योग्य तो पर्याय निवडा.

16

- 1) 'टप्पा' गायकीच्या साथीसाठी खालीलपैकी कोणता ताल वाजवला जातो?

अ) भजनी	ब) मत्त
क) पंजाबी / अदधा	ड) रुद्र
- 2) 'ध्रुपद' खालीलपैकी कोणत्या तालात गायले जाते?

अ) मत्त	ब) तीनताल
क) आडाचौताल	ड) चौताल
- 3) स्वतंत्रवादनाच्या प्रस्तुतीकरणामध्ये बनारस घराण्यामध्ये सर्वप्रथम —— वाजवतात.

अ) पेशकार	ब) उठाण
क) कायदा	ड) तुकडा
- 4) खालीलपैकी गायन प्रकार आणि ताल यांचे नामसाधर्म्य असणारा प्रकार कोणता?

अ) चैती	ब) मत्त
क) होरी	ड) दादरा
- 5) मात्रेचे —— भाग होतील इतकी विलंबित लय ख्यालासाठी योजिली जाते.

अ) 4	ब) 6
क) 14	ड) 20
- 6) कलाकारांना उपयोगी असणारी आधुनिक ध्वनिव्यवस्था चा शोध केव्हा लागला?

अ) 1920	ब) 1930
क) 1940	ड) 1950
- 7) स्वतंत्रवादनामध्ये —— ही रचना द्रुत लयीत वाजवली जाते.

अ) पेशकार	ब) उठाण
क) चक्रकार	ड) कायदा
- 8) दुमरी गायक अस्थायी व अंतरा झाल्यानंतर त्याची —— करतो.

अ) दुगुन	ब) तीगुन
क) तिहायी	ड) चौगुण
- 9) नृत्याचा बाज विशेषत: —— असतो.

अ) खुला	ब) बंद
क) अ) आणि ब) दोन्ही	ड) यांपैकी नाही

- 10) तराणा काही प्रमाणात —— तालात ही गायला जातो.
 अ) रुद्र ब) धमार
 क) तेवरा ड) एकताल
- 11) स्वतंत्रवादानामध्ये —— वादकास प्रथम प्राधान्य असते.
 अ) नगमा ब) तानपुरा
 क) तबला ड) हार्मॉनिअम
- 12) 'कजरी' गीतप्रकार —— तालात वाजवला जातो.
 अ) मत्त ब) रुद्र
 क) आडाचौताल ड) दादरा
- 13) खालीलपैकी कोणते वाद्य 'भजन' या गीतप्रकाराच्या साथीसाठी वाजवले जात नाही.
 अ) मंजिरा ब) टाळ
 क) चंग ड) एकतारी
- 14) —— या गीतप्रकाराच्या शेवटी तीहाइ नंतर मुळ लयीत एक आवर्तन गाउन शेवट केला जातो.
 अ) कजरी ब) टप्पा
 क) चैती ड) ठुमरी
- 15) ज्या गीत प्रकारात स्थायी, अंतरा, आलाप, तान, बोलतान अशा मार्गाने सादरीकरण केले जाते तो गीतप्रकार म्हणजे ——.
 अ) गझल ब) नाट्यगीत
 क) छोटा ख्याल ड) होरी
- 16) तंतुवाद्यांमध्ये साथसंगत करत असताना —— करणे तबला वादकाचे कौशल्य मानले जाते.
 अ) पोषक ठेका ब) वादन क्षमता
 क) तिहायीचे अनुकरण ड) वरील सर्व

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) पोषक साथसंगत.
- ब) तंतुवाद्यातील गत व झाला यांना केली जाणारी साथसंगत.
- क) गझल ची साथसंगत.
- ड) नाट्यगीताची साथसंगत.
- इ) स्वतंत्र वादनातील द्रुत लयीत वाजणारे प्रकार.
- ई) स्वतंत्र वादनातील प्रस्तुती क्रम.

प्र.3 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) उपशास्त्रीय गायनाची साथसंगत यावर सविस्तर चर्चा करा.
- ब) नृत्याची साथसंगत यावर सविस्तर चर्चा करा.
- क) स्वतंत्र वादनातील विलंबित व मध्य लयीतील वादन स्पष्ट करा.
- ड) द्रुत (छोट्या ख्यालची साथसंगत) याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.4 सविस्तर उत्तरे लिहा. (2 पैकी 1)

16

- अ) तंतु वाद्यांची साथसंगत यावर सविस्तर चर्चा करा.
- ब) स्वतंत्रवादन व साथसंगत यांमधील साम्य, फरक, वादनवैशिष्ट्ये यांविषयी सविस्तर माहिती द्या.

प्र.5 सविस्तर उत्तर करा.

16

ब्रिटीश काळातील साथसंगत तसेच प्राचीन ते आधुनिक काळांमध्ये विद्वान कलावंतांनी साथसंगत व वादनामध्ये दिलेले योगदान स्पष्ट करा.

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Tabla) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Solo & Accompaniment of Tabla/ Pakhavai (MA22221202)

Day & Date: Monday, 18-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks.**16**

- 1) Which of the following taal is played to accompany with 'Tappa' gayaki?

a) Bhajani	b) Matta
c) Panjabi /Addha	d) Rudra
- 2) 'Dhrupad' is played in which of the following taal?

a) Matt	b) Tintal
c) Adachautal	d) Chautal
- 3) While performing solo _____ is plays first in the Banaras Gharana.

a) Peshkar	b) Uthaan
c) Kayda	d) Tukdaa
- 4) Which of the following types of singing and taal has a similar name?

a) Chaiti	b) Matt
c) Hori	d) Dadra
- 5) A delayed laya is planned for khyala so that there will be _____ parts of the taal.

a) 4	b) 6
c) 14	d) 20
- 6) When was the modern sound system useful for artist invented?

a) 1920	b) 1930
c) 1940	d) 1950
- 7) In solo, the composition _____ is played in drut laya / fast rhythm.

a) Peshkar	b) Uthaan
c) Chakradar	d) Kayda
- 8) The thumri singer does his _____ after the sthaai and Antara.

a) Dugun	b) Tigun
c) Tihaai	d) Chaugun
- 9) The Baaj of the Dance is particularly _____.

a) Khula	b) Band
c) Not Both	d) None of these
- 10) Tarana is sung to same extent in _____ taal.

a) Rudra	b) Dhamar
c) Tevra	d) Ektaal

- 11) _____ has the first priority in solo.
 - a) Nagma
 - b) Taanpura
 - c) Tabla
 - d) Harmonium
- 12) 'Kajri' song type is sung in _____ taal.
 - a) Matt
 - b) Rudra
 - c) Aadachautal
 - d) Dadra
- 13) Who among the following instrument is not played for accompany to song type Bhajan?
 - a) Manjira
 - b) Tala
 - c) Chang
 - d) Ektaari
- 14) At the end of _____ song type, after the tihai, one avartan is sung in the original laya.
 - a) Kajari
 - b) Tappa
 - c) Chaiti
 - d) Thumri
- 15) _____ is a song type in which the song is performed in the form of sthayi, antara, alaap, taan and boltan.
 - a) Gazal
 - b) Nattyagit
 - c) Chota khyal
 - d) Hori
- 16) A tabla player's skill is considered by performing _____ while accompanying the string instrument.
 - a) Useful Theka
 - b) Playing Ability
 - c) Simulation of Tihaai
 - d) All of these

Q.2 Write Short Notes. (Any Four)	16
a) Useful / Important Accompaniment.	
b) Accompaniment of gat and zalaa in string instruments.	
c) Accompaniment of Gazal.	
d) Accompaniment of Nattyageet.	
e) Forms played with fast laya in the solo.	
f) Sequence of presentation in solo.	
Q.3 Write short answers. (Any Two)	16
a) Discuss in detail the accompaniment light Vocal singing.	
b) Discuss the accompaniment of Dance in detail.	
c) Explain the Vilambit and Madhya laya in solo.	
d) Write detailed information about Accompaniment with Chota khayal.	
Q.4 Write detailed answers. (Any One)	16
a) Discuss in detail the accompaniment of stringed instruments.	
b) Give detailed information about the similarities and differences, instrumental features between solo and accompaniment.	
Q.5 Describe in detail.	16
a) Information of accompaniment with British period accompaniment as well as Ancient period.	

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Tabla) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Notation System of Compositions in Tabla / Pakhavaj (MA2221203)**

Day & Date: Tuesday, 19-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) खालीलपैकी कोणती मात्रा पं. पलुस्कर ताललिपीमध्ये लिहिता येत नाही?

अ) 1	ब) $\frac{1}{2}$
क) $\frac{1}{3}$	ड) यापैकी नाही
- 2) पं. भातखंडे ताललिपीमध्ये टाळी दर्शविण्यासाठी —— अनुक्रमांक लिहिला जातो.

अ) बोलांचा	ब) मात्रेचा
क) खंडाचा	ड) टाळीचा
- 3) 'दोंगदीनागिन' हा बोल —— जातीत वाजेल.

अ) बराबर	ब) दीडी
क) तिस्रा	ड) खंड
- 4) कोणत्या ताललिपीमध्ये प्रत्येक खंडानंतर '।' हे चिन्ह दिले जाते?

अ) पं. पलुस्कर	ब) पं. भातखंडे
क) दोन्ही	ड) यापैकी नाही
- 5) या बोलाचा एकूण मात्रा काल (पं. पलुस्कर लिपीनुसार) —— असेल.

अ) दोन मात्रा	ब) तीन मात्रा
क) एक मात्रा	ड) अर्धी मात्रा
- 6) खालीलपैकी कोणती ताललिपी पध्दती आहे?

अ) पं. भातखंडे	ब) पं. रविन्द्र संगीत
क) पं. गुणीदास	ड) यापैकी नाही.
- 7) '~~' हे चिन्ह —— मात्रा काल दर्शविते.

अ) $\frac{1}{2}$	ब) $\frac{1}{3}$
क) $\frac{1}{4}$	ड) तिगुन
- 8) खालीलपैकी कोणती रचना तिहाई शिवाय असू शकत नाही?

अ) गत	ब) तुकडा
क) मोहरा	ड) लग्गी

- 9) 'परन' ही —— रचना आहे.
 अ) पूर्वसंकल्पित ब) पखावज
 क) तबला ड) विस्तारक्षम
- 10) फरमाईशी चक्रदारामध्ये एकूण —— 'धा' असतात.
 अ) 14 ब) 27
 क) 3 ड) 9
- 11) खालीलपैकी कोणता 'गती' चा प्रकार नाही?
 अ) नौहकका ब) तिहाई गत
 क) सीधी गत ड) मंझाधार
- 12) खालीलपैकी कोणती लयकारी पं. पलुस्कर ताललिपीत लिहिता येत नाही?
 अ) कुआड ब) आड
 क) बिआड ड) वक्र
- 13) फरमाईशी चक्रदारामध्ये दुसऱ्या आवर्तनातील —— 'धा' समेवर येतो.
 अ) दुसरा ब) चौथा
 क) नववा ड) पाचवा
- 14) पं. पलुस्कर ताललिपीमध्ये '०' या चिन्हाचे दुगुनीत कोणत्या चिन्हात रूपांतर होते?
 अ) ०० ब) ~
 क) U ड) चिन्ह नाही
- 15) खालीलपैकी कोणता अविस्तारक्षम रचनाप्रकार आहे?
 अ) तिहाई ब) रेला
 क) कायदा ड) रौ
- 16) लिहिण्याकरता सुलभ ताललिपी पद्धती कोणती?
 अ) पं. पलुस्कर ब) दोन्ही
 क) पं. भातखंडे ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालीलपैकी टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) पं. पलुस्कर ताललिपी—गुण
- ब) पं. भातखंडे ताललिपी—दोष
- क) कोणत्याही तालात— एक फरमाईशी चक्रदार (पं. भातखंडे)
- ड) कोणत्याही तालात— एक तुकडा (पं. पलुस्कर ताललिपी)
- इ) मुखडा व मोहरा
- ई) फरमाईशी चक्रदार व कमाली चक्रदार

- प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 16**
- अ) पं. पलुस्कर ताललिपी माहिती व दोष लिहा.
ब) ताल—पंजाबी (तिगुन व चौगुन) — पं. पलुस्कर लिपी
क) तबलावादनामध्ये ताललिपींचे महत्व विशद करा.
ड) कोणत्याही दोन पूर्वसंकल्पित रचना — पं पलुस्कर लिपी
इ) अभ्यासक्रमातील कोणत्याही एका तालात खंड जाती कायदा (3 पलटे व तिहाई) लिपीबद्ध करा.
ई) फरुखाबाद पेशकार—3 पलटे व तिहाई माहितीसहीत लिहा.
- प्र.4 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 16**
पं. भातखंडे व पं. पलुस्कर ताललिपीचे सोदाहरण विस्तृत अध्ययन करा.
किंवा
‘झुमरा’ तालाची एकगुन, दुगुन, तिगुन व चौगुन (पं. पलुस्कर ताललिपीमध्ये) लिहा.
- प्र.5 कोणत्याही घराण्यांच्या चार पारंपारिक बंदीशी लिपीबद्ध करा. (घराणे व विद्वानांच्या नावासहीत) 16**

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Tabla) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Notation System of Compositions in Tabla / Pakhavaj (MA2221203)**

Day & Date: Tuesday, 19-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions

16

- 1) Which of the following matra can not be written in pt. Paluskar Lipi?
 - a) 1
 - b) $\frac{1}{2}$
 - c) $\frac{1}{3}$
 - d) None of these
- 2) For indicating 'Tali' in pt. Bhatkhande lipi, the serial number of _____ is given.
 - a) Syllable
 - b) Matra
 - c) Khand
 - d) Tali
- 3) 'दींगदीनागिन' syllable played in _____ Jati.
 - a) Barabar
 - b) Aad
 - c) Tistra
 - d) Khand
- 4) In which lipi, the sign 'I' comes at the end of every khand.
 - a) Pt- Paluskar
 - b) Pt. Bhatkhande
 - c) In Both
 - d) None of these
- 5) The total time period (matra) of bol in pt. Paluskar lipi will be _____
 - a) 2 Matras
 - b) 3 Matras
 - c) 1 Matra
 - d) $\frac{1}{2}$ Matras
- 6) Which is the Notation system from following?
 - a) Pt. Bhatkhande
 - b) Pt. Ravindra sangeet
 - c) Pt. Gunidas
 - d) None of these
- 7) '～' sign indicates _____ matra.
 - a) $\frac{1}{2}$
 - b) $\frac{1}{3}$
 - c) $\frac{1}{4}$
 - d) Tigun
- 8) Which form can not be without Tihai?
 - a) Gat
 - b) Tukda
 - c) Mohara
 - d) Laggi
- 9) 'Paran' is _____ form.
 - a) Pro-composed
 - b) Pakhawaj
 - c) Tabla
 - d) Expandable
- 10) In Farmaishi Chakradhar, the total 'धा' 'Dha' are _____
 - a) 14
 - b) 27
 - c) 3
 - d) 9

- 11)** Which is not form of 'Gat'?
a) Nou-hakka b) Tihai Gat
c) Sidhi Gat d) Manzadhar
- 12)** Which Laykari can not be written in pt. paluskar lipi?
a) Kuaad b) Aad
c) Biaad d) Vakra
- 13)** In Farmaishi chakradhar, from second cycle which 'ਏਂ' dha comes on 'Sam'?
a) Second b) Forth
c) Nineth d) Fifth
- 14)** In pt. Paluskar lipi, the sign 'o' converts as _____ in Dugun.
a) o o b) ~
c) U d) No sign
- 15)** Which is non expandable form?
a) Tihai b) Rela
c) Kayda d) Rau
- 16)** Which is the easiest lipi for writing the compositions?
a) Pt. Paluskar b) Both lipi
c) Pt. Bhathkande d) None of these

- Q.2 Answer in Short (Any Four) 16**
- a) Pt. Paluskar Tal lipi - merits
b) Pt. Bhathkande Tal lipi - Demerits
c) A Farmaishi Chakradhar in any Tal (Pt. Bhathkande lipi)
d) A Tukada in any Tal (Pt. Paluskar lipi)
e) Mukhada & Mohara
f) Farmaishi chakradhar & Kamali chakradhar
- Q.3 Answer in Short (Any Four) 16**
- a) 'Pt. Paluskar Tal lipi' write in brief with its drawbacks'
b) Tal-Punjabi (Tigun & chaugun) [Pt. paluskar Tal lipi]
c) 'The Importance of Tal lipi' – write in brief.
d) Any 2 precomposed compositions in Pt. Paluskar Tal lipi
e) Write a Khand jati kayda in any Tal from syllabus with 3 paltas & Tihai
f) Farukhabad Gharana Peshkar - give information & write with 3 paltas & Tihai.
- Q.4 a) Write in details with suitable examples - 'Pt. Bhatkhande & Pt. Paluskar Notation system? 16**
- OR**
- b) Write Ekgun, Dugun, Tigun & Chaugun of Zhumara Tal in Pt. Paluskar Tal lipi.
- Q.5 Write any 4 compositions/ Bandish from any Gharana with the names of Gharana & its creator. 16**

Seat No.	
-----------------	--

Set P**M.A. (Tabla) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: OctNov-2023
History of Other Percussion Instruments (MA2221206)**

Day & Date: Wednesday, 20-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा**16**

- 1) मनुष्याने निर्माण केलेल्या वाद्यांना —— म्हणत.
अ) गात्रज ब) गोष्ठी
क) उपकरण ड) यंत्रज
- 2) तबला वाद्याच्या इतिहासाची महत्वपूर्ण माहिती असणारा ग्रंथ 'बृहददेशी' चे लेखक कोण?
अ) मतंग ब) नारद
क) शारंगदेव ड) स्वाती
- 3) 'पखावज' हे —— वाद्य आहे.
अ) अवनदध ब) सुषीर
क) तंतु ड) यापैकी नाही
- 4) 'ढोलक' या वाद्यावर प्रभुत्व असणारे आणि त्याचा प्रचार व प्रसार करणारे कलावंत —— होते.
अ) शफाकत अहमद अली ब) हजरत खुसरौ
क) उ. हबीबुद्दीन खाँ ड) आबिद हुसैन खाँ
- 5) त्रिपुष्कर हे वाद्य —— या वाद्याच्या आधारे बनवले गेले.
अ) पणव ब) दर्दर
क) भुमीदुंदुभी ड) पटह
- 6) ग्वाल्हेर नरेश राजा —— यांनी धृपदाच्या प्रचार व प्रसाराचं कार्य केलं.
अ) सवाई प्रताप सिंग ब) हजरत हुसैन खाँ
क) मानसिंह तोमर ड) यापैकी नाही
- 7) 'संगीतोपनिषद्सारोद्धार' या ग्रंथाचे लेखक कोण?
अ) नारद ब) आचार्य भरत
क) जैन आचार्य ड) स्वाती
- 8) 'शुष्क वादन' म्हणजे काय?
अ) गायकी ची साथसंगत ब) तंतुवाद्याची साथसंगत
क) नृत्याची साथसंगत ड) स्वतंत्रवादन
- 9) डॉ. योगमाया शुक्ल यांच्या मतानुसार पखवाज हा शब्द कोणत्या शब्दाचा अपभ्रंश शब्द आहे?
अ) पखवाद्य ब) पक्षवाद्य
क) पंखवाद्य ड) यापैकी नाही

- 10) 'नगारा' हे —— वाद्य आहे.
 अ) अवनदध
 क) सुषीर ब) तंतु
 ड) घन
- 11) भारतीय संगीत वाद्य या ग्रंथाचे लेखक कोण?
 अ) डॉ. लालमणि मिश्र ब) पं. अरविंद मुळगांवकर
 क) डॉ. आबान मिस्त्री ड) योगमाया शुक्ल
- 12) 'पाणविक' म्हणजे —— वाद्य वादन करणारे कलावंत?
 अ) त्रिपुष्कर ब) दर्दर
 क) पटह ड) पणव
- 13) 'ढोलकी' हे —— वाद्य आहे.
 अ) सुषीर ब) अवनदध
 क) घन ड) तंतू
- 14) 'मृदंगाची लांबी' पखावजाच्या तुलनेत —— असते.
 अ) कमी ब) जास्त
 क) सारखीच ड) यापैकी नाही
- 15) पं. आनिंदो चटर्जी हे —— वादक आहेत.
 अ) पखवाज ब) सतार
 क) सरोद ड) तबला
- 16) पखवाज हे वाद्य —— पासुन बनवले जाते.
 अ) लोखंड ब) दगड
 क) लाकुड ड) यापैकी नाही

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (6 पैकी 4)

16

- अ) अर्धगोपुच्छाकृति, अर्धहरितकी, पुर्ण गोलाकार व चक्राकृती वाद्यांची माहीती दया.
 (उदाहरणासह)
 ब) लोकसंगीतामध्ये आणि सुगम संगीतामध्ये अवनदध वाद्य व त्यांची उपयुक्तता स्पष्ट करा.
 क) मृदंग (मृद+अंग) व पखावज याविषयी माहीती लिहा.
 ड) 'अवनदध' शब्द उत्पत्ती विषयी माहीती लिहा.
 इ) 'तबला' शब्द उत्पत्ती यांविषयी माहीती दया.
 ई) तबल्याच्या किंवा इतर अवनदध वाद्यांच्या उत्पत्ती संदर्भात काही विद्वानाचे विचार व मत स्पष्ट करा.

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी दोन)

16

- अ) रज्जुहीन वाद्य, रज्जुयुक्त वाद्य, ध्वनीपरिवर्तनीय ध्वनीअपरिवर्तनीय वाद्य, धातुयुक्त, गठठेयुक्त अवनदध वाद्य याविषयी सखोल माहीती दया.
 ब) वाद्यांच्या विविध आकृती विषयी माहीती दया.
 क) ढोलक वादक खब्बे हुसैन खाँ यांचे तबला किंवा इतर अवनदध वाद्यांबाबतीत व त्याच्या उगमाबाबतीत विचार स्पष्ट करा.
 ड) प्राचीन 8 शिलालेख, ज्यामध्ये वाद्यांच्या उत्पत्ती संदर्भात माहीती आहे, त्यांचे स्थान व त्या शिलालेखविषयी माहीती दया.

प्र.4 दिर्घोत्तरी प्रश्न. (2 पैकी 1)	16
अ) प्राचीन अवगत किंवा उन्नत अवनदध वाद्यांविषयी माहिती दया.	
ब) आधुनिक उन्नत, प्रगत अवनदध वाद्यांविषयी माहिती दया.	

प्र.5 दिर्घोत्तरी प्रश्न.	16
अवनदध वाद्यांचा उगम, उत्तपत्ती, विकास व पाश्वर्भुमी इ. विषयी सखोल माहिती दया.	

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Tabla) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: OctNov-2023
History of Other Percussion Instruments (MA2221206)

Day & Date: Wednesday, 20-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions**16**

- 1) Man made Instruments called as _____.
 a) Gaatraj b) Goshthi
 c) Upakaran d) Yantraj
- 2) Who is the author of the Book 'Brihaddeshi' Which has important information regarding Tabla?
 a) Matang b) Narad
 c) Sharangdev d) Swati
- 3) 'Pakhawaj' is _____ Instrument.
 a) Avanaddha b) Sushir
 c) String d) None of the above
- 4) Promotor & Disseminator of Dholak is _____.
 a) Shafakat Ahamad Ali b) Hajarat Khusrou
 c) Ustad Habibuddin Khan d) Abid Hussain Khan
- 5) _____ Tripushkar are based on or incidentally made from which Instrument?
 a) Panave b) Dardar
 c) BhumiDundumbhi d) Patah
- 6) Gwalior Naresh _____ did the work of propaganda and dissemination of 'Dhrupada'?
 a) Sawai Pratap Singh b) Hajarat Hussain Khan
 c) Maan Singh Tomar d) None of the Above
- 7) 'Sangitopanishadsarodwar' is written by _____.
 a) Naarad b) Acharya Bharat
 c) Jain Acharya d) Swati
- 8) What is 'Shushkavaadan'?
 a) Accompaniment of Vocals
 b) Accompaniment of Dance
 c) Accompaniment of string Instruments
 d) Solo Vaadana
- 9) According to Dr. Yogmaya Shukla, the word 'Pakhawaj' is a corruption of which word?
 a) Pakhawadya b) Pakshwadya
 c) Pankhawadya d) None of the Above
- 10) 'Nagara' is _____ Instrument.
 a) Avanaddha b) String
 c) Sushir d) Ghana

- 11)** Who is the writer of 'Bharatiya Sangeet Vadya'?
a) Dr. Laalmani Mishra b) Pt. Arvind Mulgavkar
c) Dr. Aaban Mistri d) Dr. Yogmaya Shukla
- 12)** 'Paanvik' means the Artist who plays _____ instrument.
a) Tripushkar b) Dardar
c) Patah d) Panav
- 13)** 'Dholki' is _____ Instrument.
a) Sushir b) Avanaddha
c) Ghan d) String
- 14)** Length of Mridanga compared to pakhawaj is _____.
a) Short b) More
c) Same d) None of the above
- 15)** Pt. Anindo Chatarji is _____ player.
a) Pakhawaj b) Satar
c) Sarod d) Tabla
- 16)** 'Pakhawaj' is made from _____.
a) Iron b) Stone
c) Wood d) None of the above

Q.2 Answer short answers. (Any 4 out of 6)

16

- a) Ardhgopuchhakriti, ArdhaHaritaki, Purna Golakar, Chakrakriti Instruments.
Give the details of this all Instruments with examples.
- b) Give the Details of percussion Instruments which used in folk music and Light music.
- c) Give the Details about Mridanga (Mrid+Ang) and Pankhawaj.
- d) Give the Information about 'Avanaddha' word produced.
- e) Give the Information about 'Tabla' word produced,
- f) Give the Detail's & information about thinking of thinkers or legends about Tabla History or History of other percussion Instruments.

Q.3 Answer in details. (Any 2 out of 4)

16

- a) Give the Detail Information about Rajjuyukt, Rajjuhin Vadya (Instruments)
Dhwani pari vartaniy Vadya (instruments) Dhwani Aprarivartaniy,
Dhatuyukta, Gatheyukt Avanaddha Vadya.
- b) Give the Details about 'Aakruti' of percussion Instruments.
- c) Give the Detail Information about thinking of famous Dholak player khabbe Hussain khan about Tabla or History of other percussion Instruments.
- d) Give the information about 8 sculptures/stone craft/inscription which mentioned the History of percussion Instruments.

Q.4 Answer in detail (Any 1 out of 2)

16

- a) Give the Details of Ancient Advanced percussion Instruments in Depth.
- b) Give the Details of modern percussion Instruments in modern period in Depth.

Q.5 Answer in detail answer.

16

Give the detail information about, History, Origin and Development of percussion Instruments.

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Tabla) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History of Percussion Instruments (MA21301) / (MA2221302)

Day & Date: Friday, 05-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) झांज हे कोणत्या प्रकारातील वादय आहे.

अ) लोहवादय	ब) वायुवादय
क) घन वादय	ड) सुषीर वादय
- 2) —— हे सुषीर वादय आहे.

अ) सरोद	ब) विणा
क) दिलरुबा	ड) शहनाई
- 3) खालीलपैकी कोणते वादय द्विमुखी वादय नाही.

अ) नाल	ब) ढोलक
क) पखवाज	ड) तबला
- 4) नाट्यशास्त्र या ग्रंथाचे लेखक —— आहेत.

अ) भरत	ब) हरिदास
क) वसंत	ड) मतंग
- 5) तंतू वादयाचे किती उपप्रकार असतात.

अ) एक	ब) तीन
क) चार	ड) दोन
- 6) सारंगी हे कोणत्या प्रकारातील वादय आहे.

अ) वायु वादय	ब) सुषीर वादय
क) वितत् वादय	ड) घन वादय
- 7) लाकडाच्या खोडापासून कोणते तालवादय बनवितात.

अ) भुमी दुंदुभी	ब) ताशा
क) तबला	ड) पट्य वादय
- 8) दक्षिणेकडील अवनध्द वादय.

अ) पखवाज	ब) मृदंगम्
क) तबला	ड) मृदंग

- 9) गायन आणि नृत्य या दोन्हींच्या साथीसाठी वाजवल्या जाणाऱ्या वादयांना प्राचीन काळी —— असे संबोधले जायचे.
- अ) नृत्यानुग
 - ब) शुष्क
 - क) गीतानुग
 - ड) द्वयानुग
- 10) तबल्याच्या बनावटीमध्ये तबल्याला आधुनिक रूप देण्याचे श्रेय —— या कलाकारास दिले जाते.
- अ) मुनीर खाँ
 - ब) सिद्धार्थ खाँ
 - क) कल्लू खाँ
 - ड) अमिर हुसेन खाँ
- 11) मध्ययुगीन काळात तबल्याला आधुनिक रूप देण्यासाठी तबल्याच्या बनावटीमध्ये कोणते बदल केले गेले.
- अ) दोरी ऐवजी वादी
 - ब) गढठे
 - क) कणिक ऐवजी शाई
 - ड) हे सर्व
- 12) युद्ध प्रसंगी वापरली जाणारी अवनध्द वादये.
- अ) तुतारी
 - ब) शंख
 - क) नगारा
 - ड) झांज
- 13) पखवाज हे —— कडील अवनध्द वादय आहे.
- अ) पश्चिमे
 - ब) उत्तरे
 - क) दक्षिणे
 - ड) पूर्वे
- 14) तबले कि पुरानी बंदिरो हा ग्रंथ —— यांनी लिहिला.
- अ) सुधीर माईणकर
 - ब) सुरेश तळवलकर
 - क) सुरेश देशपांडे
 - ड) सुरेश मुळगावकर
- 15) प्राचीन दंत कथानुसार सर्वात प्रथम वापरले गेलेले अवनध्द वादय.
- अ) दुर्दर
 - ब) पणव
 - क) भुमी दुंदुभी
 - ड) मृदंग
- 16) बृहददेशी हा ग्रंथ —— या ऋषींनी लिहिला.
- अ) भरत
 - ब) शारंग
 - क) मतंग
 - ड) अहोबल

प्र.2 खालीलपैकी कोणत्याही चार टिपा लिहा.

- अ) भुमी दुंदुभी
- ब) ढोलक
- क) त्रिपुष्कर वादय
- ड) अवनध्द वादय
- इ) पणव
- ई) मृदंग

16

- प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)** 16
- अ) तबला वादयाचे सचित्र वर्णन लिहा.
ब) युद्ध प्रसंगी वापरल्या जाणाऱ्या वादयांची सविस्तर माहीती लिहा.
क) तबला या वादयाला आधुनिक रूप देण्यासाठी जे बदल केले गेले, याविषयी सविस्तर माहीती लिहा.
ड) द्विमुखी वादय म्हणजे काय? तसेच, द्विमुखी वादयांची उदाहरणे लिहा.
इ) अवनंद या शब्दाच्या उत्पत्ती बाबत माहीती लिहा.
ई) लोक संगीत प्रकारासाठी वापरल्या जाणाऱ्या ढोल या वादयाच्या प्रकारांची माहीती लिहा.
- प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.** 16
- अ) भारतीय वादयांचे वर्गीकरण स्पष्ट करा.
ब) तबला वादनातील बाज म्हणजे काय? व त्यांची सविस्तर माहीती लिहा.
- प्र.5 तबला वादयाच्या इतिहास व त्यासंबंधित समिक्षा लिहा.** 16

Seat No.	
---------------------	--

Set P**M.A. (Tabla) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
History of Percussion Instruments (MA21301) / (MA2221302)**

Day & Date: Friday, 05-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple Choice Questions:**16**

- 1) Which type of instrument is a cymbal.
 - a) Iron Instrument
 - b) Wind Instrument
 - c) Ghana Vadya
 - d) String Instrument
- 2) _____ is wind instrument.
 - a) Sarod
 - b) Veena
 - c) Dilruba
 - d) Shahana
- 3) Which of the following instruments is not a two-faced instrument.
 - a) Naal
 - b) Dholak
 - c) Pakhawaj
 - d) Tabla
- 4) Author of Natyashastra.
 - a) Bharat
 - b) Haridas
 - c) Vasant
 - d) Matang
- 5) How many subtypes of string instruments are there?
 - a) One
 - b) Three
 - c) Four
 - d) Two
- 6) Sarangi is a type of musical instrument.
 - a) Wind Instrument
 - b) String Instrument
 - c) Vitat Vadya
 - d) Ghana Vadya
- 7) Which percussion instrument is made from a log of wood?
 - a) Bhumi Dudumbhi
 - b) Tasha
 - c) Tabla
 - d) Stringed Instruments
- 8) Avanaddha Vadya of the South.
 - a) Pakhawaj
 - b) Mridangam
 - c) Tabla
 - d) Mridang
- 9) In ancient times the instruments played to accompaniment of singing and dancing were called _____.
 - a) Nrutyangu
 - b) Shushka
 - c) Geetangu
 - d) Dvayanuga
- 10) The credit of giving a modern look in the making of tabla is given to this artist.
 - a) Munir Kha
 - b) Siddharth Kha
 - c) Kallu Kha
 - d) Amir Hussin Kha
- 11) What changes were made in structure of table during the medieval period.
 - a) Door Instead of Vadi
 - b) Gattha
 - c) Aata instead of shaai
 - d) All of this above

- 12) Avanaddha vadya those are used at the time of war.
 a) Tutori b) Shankha
 c) Nagada d) Cymbal
- 13) Pakhawaj is _____ Avanaddha vadya from?
 a) West b) North
 c) South d) East
- 14) The Author of Table ki purani Bandishe?
 a) Sudhir Mainkar b) Suresh Talwalkar
 c) Suresh Deshpande d) Suresh Mulgaonkar
- 15) According to ancient methology the earliest used the Avanaddha Vadya.
 a) Durdar b) Panav
 c) Bhumidudumbhi d) Mridang
- 16) The Author of Bruhddeshi?
 a) Bharat b) Sharang
 c) Matang d) Ahobal

Q.2 Answer in short: (Any Four)

16

- a) Bhumi dudumbhi
- b) Dholak
- c) Tripushkar vadya
- d) Classical Avanaddha Vadya
- e) Panav
- f) Mridang

Q.3 Write answers to the following Questions. (Any Four)

16

- a) Write a pictorial description of Tabla Instrument.
- b) Write down the detail information of instruments used the in War.
- c) The change that were made to modernize the instrument Tabla and write detailed information about this.
- d) What is Dwimukhi Vadya. & Give the examples of this.
- e) Write information about the origin of the word Avanaddha.
- f) Information about the types of Drum used for folk music.

Q.4 Attempt any One of the following questions.

16

- a) Explain the classification of Indian Musical Instrument.
- b) What is baaj in Tabla? And write their detailed information.

Q.5 Answer in Detail.

16

- a) Write the History of Tabla & it's related reviews?

Seat No.	
---------------------	--

M.A. (Tabla) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Research Methodology in Music (MA21302) / (MA2221303)

Day & Date: Sunday, 07-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा**16**

- 1) शोध प्रक्रियेतील माहिती संकलनास —— म्हणतात.
 अ) माहिती गोळा करणे ब) पुरावे शोधने
 क) तत्थ संकलन करणे ड) यापैकी नाही
- 2) —— हया संशोधन पद्धती आहेत.
 अ) ऐतिहासिक संशोधन ब) व्यक्तीवृत्त संशोधन
 क) अ) आणि ब) दोन्ही ड) यापैकी नाही
- 3) संशोधन पद्धतीमध्ये —— महत्व दिले जात नाही.
 अ) भावनात्मक ब) व्यक्तीगत
 क) यापैकी अ ड) हे सर्व
- 4) शोधप्रबंधाच्या अंतीम टप्प्यास —— म्हणतात.
 अ) परीकल्पना ब) विश्लेषण
 क) उपकल्पना ड) निष्कर्ष
- 5) —— ही शोधाची पहिली आवश्यकता आहे.
 अ) मौलीकता ब) समस्या
 क) अ) आणि ब) दोन्ही ड) यापैकी नाही
- 6) एखादया गटाचे, समुदायाचे अथवा संस्थेचे सांगोपांग व परीपूर्ण अध्ययन करणे यास —— म्हणतात.
 अ) ऐतिहासिक अध्ययन ब) अंतर्वर्स्तु अध्ययन
 क) व्यक्तीवृत्त अध्ययन ड) यापैकी नाही
- 7) धारणात्मक शोधपद्धतीला —— म्हणतात.
 अ) व्यक्तीगत ब) सोपाधी शोध
 क) तुलनात्मक ड) अनुभवात्मक
- 8) —— ही शोधाची रूपे आहेत.
 अ) सोपाधी शोध ब) निरोपाधी शोध
 क) अ) आणि ब) दोन्ही ड) फक्त अ

- 9) संशोधन पद्धतीतील दुर्यम स्त्रोतांमध्ये —— येतात.
 अ) सार्वजनिक दस्त ब) पॅनल
 क) प्रश्नावली ड) मुलाखत
- 10) —— हा संशोधनाचा मुख्यहेतु असतो.
 अ) माहिती मांडणे ब) माहिती प्रदर्शित करणे
 क) सत्यदर्शन ड) यापैकी नाही
- 11) चूक की बरोबर ते लिहा.
 1) संशोधनाची सुरुवात समस्येपासून होते.
 2) संशोधन ही पुन्हा—पुन्हा चालणारी प्रक्रिया आहे.
 अ) 1 व 2 दोन्ही चूक ब) 1 व 2 दोन्ही बरोबर
 क) 1 बरोबर 2 चूक ड) 2 बरोबर 1 चूक
- 12) —— ही संशोधनाची मुलभूत तत्वे आहेत.
 अ) वस्तुनिष्टता ब) सामान्यकरण
 क) व्यवस्थीकरण ड) हे सर्व
- 13) सामाजिक संशोधन हे —— असते.
 अ) समाजाभिमुख ब) व्यवहारापयोगी
 क) समस्या निराकरण करणारे ड) हे सर्व
- 14) तत्थ संकलनासाठी —— वापरता येतात.
 अ) प्राथमिक स्त्रोत ब) दुर्यम स्त्रोत
 क) अ) व ब) दोन्ही ड) यापैकी नाही
- 15) जुन्या प्रबंधांच्या अभ्यासासाठी —— या वेबसाईटचा वापर केला जातो.
 अ) शोधगंगा ब) जुने शोध
 क) शोधविद्यापीठ ड) यापैकी नाही
- 16) एक संशोधक पुर्वीच्या संशोधन लेखातील माहिती वापरून नविन संशोधन लेख लिहितो हे —— आहे.
 अ) नैतिक ब) अनैतिक
 क) मान्य ड) अमान्य

प्र.2 टिपा लिहा (कोणत्याही चार)

16

- अ) तळटीप
- ब) प्रश्नावली
- क) माहिती संकलन प्राथमिक स्त्रोत
- ड) तुलनात्मक संशोधन पद्धती
- इ) प्रयोगात्मक शोध पद्धती
- ई) निष्कर्ष

- प्र.३ खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)**
- अ) संगीतातील संशोधनाचे महत्व स्पष्ट करा.
 - ब) आदर्श संशोधकाचे गुण लिहा.
 - क) शोधपत्रातील टप्पे लिहा.
 - ड) कोणत्याही दोन संशोधन पद्धतींची माहिती लिहा.
 - इ) परिकल्पना म्हणजे काय?
 - ई) संदर्भ सुची

- प्र.४ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक)**
- अ) संशोधन म्हणजे काय व संशोधनाचे प्रकार लिहा.
किंवा
 - ब) विश्वविद्यालयीन स्तरावरील संगीतातील शोध व समस्यांची माहिती लिहा.

- प्र.५ खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा.**
- अमीर हुसेन खाँ/पं. नाना पानसे यांच्या सांगितीक योगदानाची माहिती लिहा.

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Tabla) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Research Methodology in Music (MA21302) / (MA2221303)

Day & Date: Sunday, 07-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions

16

- 1) Information collection in the Research process _____ is called as

a) Gathering of information	b) Collection of data
c) Finding evidence	d) None of above
- 2) _____ These are research methods.

a) Historical method	b) Person news method
c) Both A & B	d) None of above
- 3) In the Research methodology importance is not given to _____.

a) Emotional	b) Individual
c) Only A	d) All of above
- 4) The final stage of Dissertation is called as _____.

a) Hypothesis	b) Analysis
c) Subhypothesis	d) Conclusion
- 5) _____ this is first requirement of research.

a) Originality	b) Problem
c) Both A & B	d) Only A
- 6) The study of groups, community or organization is called as _____.

a) Historical study	b) Content Study
c) Personality Study	d) None of these
- 7) Perceptual Research method is called as _____.

a) Individual Method	b) Sophisticated Method
c) Comparative Method	d) Experiential Method
- 8) In duyam sources in research methodology coming _____.

a) General data	b) Panel
c) Questionnaire	d) Interview
- 9) _____ these are forms of research.

a) Sopadhi search	b) Absolute Search
c) A & B	d) A only
- 10) _____ this is main objective of Research.

a) Information presentation	b) Display of information
c) Satya darshan	d) None of these
- 11) Write right of wrong.
 - 1) Research begins with a problem
 - 2) Research is an iterative process
 - a) 1 & 2 are wrong
 - b) 1 & 2 are correct
 - c) 1 correct 2 wrong
 - d) 2 correct 1 wrong

- 12)** _____ this is basic principles of Research.
- Objectivity
 - Normalization
 - Management
 - All of these
- 13)** The social research is _____.
- Socially
 - For transactions
 - Problem solvers
 - All of these
- 14)** For the data collection _____ method can be used.
- Primary sources
 - Secondary Sources
 - Both A & B
 - None of these
- 15)** For the study of old Research's _____ website can be used.
- Shod Ganga
 - Old Research
 - Shod Vidypeeth
 - None of these
- 16)** A researcher write a research paper or article using information form a previous research is _____.
- Ethical
 - Immoral
 - Agree
 - Disagree

Q.2	Write Answers. (Any Four)	16
a)	Footnote	
b)	Questionnaire	
c)	Primary sources of data collection	
d)	Comparative Research method	
e)	Experimental Research method	
f)	Conclusion	
Q.3	Write answers to the following questions. (Any Four)	16
a)	Explain the importance of research in music.	
b)	Qualities of researcher	
c)	Write a steps of research paper.	
d)	Write information of any two research methods.	
e)	What is Hypothesis.	
f)	Reference list	
Q.4	Write answers to the following questions. (Any One)	16
a)	What is research & write the types of research.	
	OR	
b)	Write the problems in research in music at university level.	
Q.5	Write answers to the following question.	16
	Write the musical contribution of ut. Amir Hussain kha Or Nana Panase.	

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Tabla) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Baaj and Gharana (MA21306)/ (MA2221307)

Day & Date: Tuesday, 09-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.**16**

- 1) बाजाचे तात्पर्य काय असते?

अ) वादयाची सजावट शैली	ब) वादयाची वादन शैली
क) वादयाची बनविण्याची शैली	ड) 'अ' आणि 'क' दोन्ही
- 2) घराण्याचा शाब्दिक अर्थ खालीलपैकी कोणत्या विषयाशी संबंधित आहे.

अ) वंश परंपरा	ब) परिवार
क) संप्रदाय	ड) हे सर्व
- 3) गुदई महाराज या नावाने —— यांना ओळखले जाते

अ) पं. सामता प्रसाद	ब) पं. अंनिंदो चटर्जी
क) पं. किशन महाराज	ड) पं. शंकर घोष
- 4) उ. अमिर हुसेन खाँ हे —— घराण्याचे तबला वादक आहेत.

अ) अजराडा	ब) बनारस
क) फरुखाबाद	ड) दिल्ली
- 5) दिल्ली घराणे प्रामुख्याने ओळखले जाते.

अ) पेशकार	ब) कायदे
क) परन	ड) स्तुती परन
- 6) बनारस घराण्यातील एकल वादन कशापासून सुरु होते.

अ) कायदा	ब) पेशकार
क) उठान	ड) परन
- 7) खालीलपैकी कोणाला दिल्ली घराण्याचे प्रवर्तक मानले जाते?

अ) मोदू खाँ	ब) उस्ताद सिद्धार खाँ
क) विलायत अली खाँ	ड) कल्लू खाँ
- 8) अजराडा घराण्याचे वैशिष्ट्य खालीलपैकी कोणते प्रतिबिंबित करते.

अ) आड लय चा प्रयोग	ब) एकल वादन
क) दिल्ली घराण्यासारखे	ड) हे सर्व
- 9) दिल्ली घराण्याची एक वेगळी ओळख आहे.

अ) सितार वादन	ब) तबला वादन
क) सारंगी वादन	ड) पखवाज वादन

- 10) फरुखाबाद घराणे ही कोणत्या घराण्याची शाखा मानली जाते.
 अ) दिल्ली घराणे ब) फिरोजाबाद घराणे
 क) लखनौ घराणे ड) मिर्जापूर घराणे
- 11) पं. भातखंडे ताल-लिपी पद्धतीत सम दर्शविण्याचे चिन्ह कोणते आहे.
 अ) + ब) √
 क) 0 ड) ×
- 12) आड लयीचे कायदयासाठी हे घराणे प्रसिद्ध आहे
 अ) बनारस ब) लखनौ
 क) फरुखाबाद ड) अजराडा
- 13) 'धिगधिना तिरकिटधिना' ही रचना —— या घराण्यामध्ये आहे.
 अ) पंजाब ब) बनारस
 क) फरुखाबाद ड) दिल्ली
- 14) या घराण्यातील विस्तारक्षम रचनांमध्ये विश्राम दिसून येतो?
 अ) लखनौ ब) अजराडा
 क) फरुखाबाद ड) दिल्ली
- 15) पं. कुमार बोस —— घराण्याचे कलाकार आहेत.
 अ) लखनौ ब) बनारस
 क) फरुखाबाद ड) दिल्ली
- 16) चाटिका बाज म्हणूनही —— या घराण्यास ओळखले जाते.
 अ) फरुखाबाद ब) लखनौ
 क) पंजाब ड) दिल्ली

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणत्याही चार)

16

- अ) बनारस घराणे
- ब) उस्ताद अमिर हुसेन खाँ
- क) लखनौ घराणे
- ड) उस्ताद हविबुद्दीन खाँ
- इ) फरुखाबाद घराणे
- ई) कुदज़सिंह घराणे

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही चार)

16

- अ) दिल्ली घराण्याची वादन वैशिष्ट्ये लिहा.
- ब) पं. भातखंडे ताल-लिपी पद्धतीत चक्रदार तिहाई लिपिबद्ध करा.
- क) बाज व घराणा
- ड) नाथद्वारा परंपरा
- इ) पं. पलुस्कर ताल-लिपी पद्धतीत एक चक्रदार लिहा.
- ई) अजराडा व दिल्ली घराण्याचे तुलनात्मक अध्ययन एखादया रचनेद्वारे स्पष्ट करा.

- प्र.4** खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा. 16
उस्ताद अल्लारखाँ यांचे तबला वादनातील योगदान लिहा.
किंवा
घराणे म्हणजे काय? बंद बाजातील घराणी व वादन वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.
- प्र.5** तिनताळ या तालात फरुखाबाद घराण्याचा पेशकार, पाच पल्टे, तिहाई लिपीबद्ध करा. 16

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

**M.A. (Tabla) (Semester - III) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Baaj and Gharana (MA21306)/ (MA2221307)**

Day & Date: Tuesday, 09-01-2024

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.**Q.1 Multiple Choice Questions.****16**

- 1) What is the meaning of 'Baaj'?
a) Decorative style of instrument b) Playing style of instrument
c) Making style of instrument d) A & C Both
- 2) The literal meaning of Gharana is related to which of following subjects.
a) Traditions b) Family
c) Sampraday d) All of these above
- 3) He is known as 'Gudai Maharaj'.
a) Pt. Samata Prasad b) Pt. Anindo Chaterjee
c) Pt. Kishan Maharaj d) Pt. Shankar Ghosh
- 4) Ustad. Amir Hussain Kha is the table player of _____ Gharana.
a) Ajrada b) Banaras
c) Farukhabad d) Delhi
- 5) Delhi gharana is known as for _____
a) Peshkar b) Kayada
c) Paran d) Stuti paran
- 6) In Banaras Gharana the solo begins with _____
a) Kayada b) Peshkar
c) Uthan d) Paran
- 7) Which of the following considered as the founder of Delhi Gharana.
a) Modu kha b) Ustad. Sidharth kha
c) Vilayat Ali kha d) Kallu Kha
- 8) Which of the following reflects the characteristics of Ajrada Gharana.
a) use of Aad Laya b) solo
c) same as Delhi Gharana d) all of the above
- 9) Delhi Gharana is known for _____.
a) Sitar Vadan b) Tabala Vadan
c) Sarangi Vadan d) Pakhawaj Vadan
- 10) Which of the following is known as the Branch of farukhabad Garana.
a) Delhi Gharana b) Firoja bad Gharana
c) Lucknow Gharana d) Mirzapur Gharana
- 11) In Bhatkhande taal-lipi method what is the symbol for sum
a) + b) ∪
c) 0 d) ×

- 12)** This gharana is famous for Add laya kayadas.
a) Banaras b) Lakhnow
c) Farukhabad d) Ajarada
- 13)** ‘Dhiga Dina Tirkida Dhina’ is a composition in the Gharana of _____.
a) Panjab b) Banaras
c) Farukhabad d) Delhi
- 14)** Pauses is seen in the expansive structure of theis Gharana.
a) Lacknow b) Ajarada
c) Farukhabad d) Delhi
- 15)** Pt. kumar Bose is belong from _____ Gharana.
a) Lacknow b) Banaras
c) Farukhabad d) Delhi
- 16)** This Gharana is known as ‘Chati ka Baaj’.
a) Farukhabad b) Lakhnow
c) Panjab d) Delhi

Q.2 Write Short Notes. (Any Four)

16

- a) Banaras Gharana
- b) Ustad Amir Hussain Khan
- c) Lucknow Gharana
- d) Ustad Habibuddin Khan
- e) Farrukhabad Gharana
- f) Kudauisingh Gharana

Q.3 Write the short answer. (Any Four)

16

- a) Write the instrument characteristics of Delhi Gharana.
- b) Write down the chakradhar Tihai in Pt. Bhatkharde Notation method.
- c) Baaj & Gharana
- d) Nathdwara Tradition
- e) Write down the one chakradhar in pt. Paluskar Natation method.
- f) Write down the difference between Delhi & Ajrada Gharana & give the example.

Q.4 Write the broad answer. (Any One)

16

- a) Write down the contribution of Ustad Allarakha in table playing.
- b) Give the information about what is Gharana & explain the characteristics of Band Baaj Gharana.

Q.5 Write the broad answer.

16

Write down Teentaal Peshkar of Farrukhabad Gharana. (Five paltes & Tihai)

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Tabla) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Hindustani & Karnataki Music (MA21401)

Day & Date: Monday, 18-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा**16**

- 1) दक्षिण ताल पद्धतीचा विकास किती पद्धतींच्या आधारे झाला?

अ) 3	ब) 4
क) 5	ड) 6
- 2) संगीतामध्ये लागणाऱ्या वेळेस —— म्हणतात.

अ) लय	ब) मात्रा / गती
क) काल किंवा प्रमाण	ड) यांपैकी नाही
- 3) अंगांची संख्या किती मानली गेली आहे?

अ) 4	ब) 6
क) 5	ड) 8
- 4) प्रमुख जाती किती?

अ) 2	ब) 3
क) 4	ड) 5
- 5) मिश्र जाति मध्ये लघु चा मान किती?

अ) 5	ब) 6
क) 7	ड) 8
- 6) दक्षिण ताल पद्धति में खाली (कालाच्या) स्थानावर —— चा प्रयोग होतो.

अ) चापु	ब) लघु
क) काकपद	ड) विसर्जितम्
- 7) विसर्जितम् चे प्रकार किती?

अ) 3	ब) 4
क) 5	ड) 6
- 8) खालीलपैकी झंपतालाचे चिन्ह कोणते?

अ) 1 0 0	ब) 1 0
क) 1 0 1 1	ड) 1 1 0 0
- 9) एक तालाच्या खंड जातीनुसार किती मात्रा होतात?

अ) 5	ब) 6
क) 7	ड) 8

- 10)** नवसंधी तालांच्या उपयोग —— मध्ये होतो.
 अ) तिल्लाना ब) जावली
 क) ठुमरी ड) मंगलाआरती
- 11)** समपदी ताल म्हणजे ——.
 अ) विभाग भिन्न असणारे ताल ब) मात्रा भिन्न असणारे ताल
 क) विभाग समान असणारे ताल ड) मात्रा समान असणारे ताल
- 12)** तिसऱ्या चापु च्या मात्रा किती?
 अ) 3 ब) 4
 क) 5 ड) 6
- 13)** अर्धसमपदी ताल म्हणजे काय?
 अ) चार विभाग भिन्न असणारे ब) चार विभाग समान असणारे
 क) दोन विभाग समान असणारे ड) यापैकी नाही
- 14)** संकीर्ण चापु च्या मात्रा किती?
 अ) 8 ब) 9
 क) 10 ड) 11
- 15)** देशादि / मध्यादि तालांच्या आवृत्ती मध्ये —— चा अक्षर काल असतो.
 अ) 2 ब) 3
 क) 4 ड) 5
- 16)** संकीर्ण चापु चा पहिला खंड —— मात्रांचा आहे.
 अ) 4 ब) 5
 क) 6 ड) 8

प्र.2 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) चापु ताल आणि त्याचे प्रकार स्पष्ट करा.
- ब) समपदी अर्धसमपदी तथा विषमपदी ताल स्पष्ट करा.
- क) दक्षिण ताल पद्धतीचे वर्तमान स्वरूप स्पष्ट करा.
- ड) विष्णु नारायण भातखण्डे ताल लिपी पद्धतीतील चिन्हांचा वापर यांवर टिप्पणी करा.
- इ) ग्रह, जाति, यति यांविषयी माहिती दया.
- ई) पलुस्कर ताललिपी पद्धतीतील चिन्हांचा वापर यांबाबत माहिती द्या.

प्र.3 खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) काल आणि मार्ग या विषयी माहिती द्या. आडाचौताल आणि धमार हे दोन ताल दक्षिण ताललिपी पद्धती मध्ये लिपीबद्ध करा.
- ब) एकताल आणि झपताल दक्षिण ताललिपी मध्ये लीपीबद्ध करा आणि गृह व जाति याविषयी माहिती द्या.
- क) देशी ताल व मार्गी ताल या विषयी सखोल माहीती द्या.
- ड) विसर्जितम आणि जाति या विषयी माहिती लिहा.

प्र.4 खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर लिहा.

16

- अ) भातखण्डे ताललीपी पद्धती आणि पलूस्कर ताललीपी पद्धती यातील साम्य व भेद स्पष्ट करा.
- ब) कर्नाटक ताल पद्धतीतील सप्तसुलादि ताल तसेच, पंचजातिभेद यांविषयी सखोल माहिती दया.

प्र.5 खालील प्रश्नाचे सविस्तर उत्तर लिहा.

16

कर्नाटक संगीत तथा ताललिपी पद्धती तसेच हिंदुस्थानी संगीत तथा ताललीपी पद्धती आणि वर्तमान काळात त्यांचे महत्व याविषयी विस्तृत विवेचन करा.

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Tabla) (Sem - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Notation of Improvisatory & Pre-Composed Compositions (MA21402)

Day & Date: Tuesday, 19-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवङ्गुन रिकाम्या जागा भरा.**16**

- 1) विश्राम दाखवण्यासाठी —— चिन्हाचा वापर केला जातो.

अ) १	ब) S
क) ०	ड)
- 2) निशब्द क्रिया ज्या द्वारे व्यक्त केली जाते त्याला —— असे म्हणतात.

अ) सम	ब) खाली
क) विभाग	ड) यापैकी नाही
- 3) 'किटकतिरकिट तकताऽतिरकिट' बोल या जाति मध्ये येतात?

अ) तिस्त्र	ब) चतुरश्र
क) खंड	ड) मिश्र
- 4) विशिष्ट लयीमध्ये लयीचे काम करने म्हणजे ——.

अ) लय	ब) गती
क) लयकारी	ड) यापैकी नाही
- 5) 'धार्डन धार्डन तकिट तकिट' हे बोल कोणत्या जातिमध्ये येतात?

अ) मिश्र	ब) खंड
क) तिस्त्र	ड) संकिर्ण
- 6) जातिचे —— प्रकार आहेत.

अ) 3	ब) 4
क) 5	ड) 6
- 7) चार मात्रेत नऊ मात्रा वाजविणे म्हणजे —— लयकारी होईल.

अ) मिश्र	ब) खंड
क) तिस्त्र	ड) संकिर्ण
- 8) पलुस्कर ताललिपी पद्धतीत एका मात्रेत आठ अक्षरे असल्यास ——— हे चिन्ह वापरतात.

अ) ≈	ब) ~
क) ००	ड)

- 9) एका मात्रेत सव्वापट म्हणजे ----- लयकारी.
 अ) आड ब) कुआड
 क) बिआड ड) चतुरश्र
- 10) धात्रकधातिधा घिनतिनाकिना बोल ----- जाति मध्ये येतात.
 अ) तिस्त्र ब) चतुरश्र
 क) खंड ड) मिश्र
- 11) ----- मात्रा सोडून तिनतालाची बिआड लय लिहील्यास ती एकदाच लिहून समेला येईल.
 अ) $4^{2/7}$ ब) $4^{1/3}$
 क) $3^{1/5}$ ड) $6^{6/7}$
- 12) 'धागेनाधिटधिट' बोल या जाति मध्ये येतात.
 अ) तिस्त्र ब) चतुरश्र
 क) खंड ड) मिश्र
- 13) दोन मात्रेत साडेतीन मात्रा म्हणजे ----- लयकारी.
 अ) मिश्र ब) खंड
 क) तिस्त्र ड) संकिर्ण
- 14) भातखंडे ताललिपीमध्ये एका मात्रेत चार अक्षरे आली असता ---- ने दर्शवितात.
 अ) 0000 ब)
 क) ड) XXXX
- 15) 4 मध्ये 5 मात्रा म्हणजे ----- लयकारी होईल.
 अ) आड ब) कुआड
 क) बिआड ड) चतुरश्र
- 16) 'धागेनाधागधिन' बोल या जाति मध्ये येतात.
 अ) तिस्त्र ब) चतुरश्र
 क) खंड ड) मिश्र

प्र.2 लिपीबद्ध करा. (कोणतेही चार)

16

- अ) ताल पंचमसवारी – कायदा
- ब) ताल त्रिताल – मिश्र जाति रेला
- क) ताल त्रिताल – खंड जाति कायदा
- ड) ताल पंचमसवारी – दुगुन व तिगुन
- इ) ताल त्रिताल – आमद
- ई) ताल त्रिताल – गेंदउछाल गत

प्र.३	लघुत्तरी प्रश्न (कोणतेही दोन)	16
अ)	ताल जयतालामध्ये एक साधा चक्रदार भातखंडे व पलुस्कर पद्धतीनुसार लिपीबद्ध करा.	
ब)	ताल त्रितालामध्ये लखनौ व फर्स्खाबाद घराण्याची एक गत पलूस्कर ताललिपीमध्ये लिपीबद्ध करा.	
क)	तिलवाडा तालाची तिप्पट भातखंडे व पलुस्कर ताललिपीमध्ये लिपीमध्ये एका आवर्तनामध्ये लिपीबद्ध करा.	
ड)	दिपचंदी तालाची तिप्पट एका आवर्तनामध्ये भातखंडे व पलूस्कर ताललिपीमध्ये लिपीमध्ये एका आवर्तनामध्ये लिपीबद्ध करा.	
प्र.४	दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणतेही एक) (विकल्पासह)	16
	फरद, मुखडा, मोहरा, उठान यातील प्रत्येकी एक उदाहरण लिपीबद्ध करा. किंवा खंड, मिश्र व संकिर्ण जातिची माहिती उदाहरणासह लिहा.	
प्र.५	दीर्घोत्तरी प्रश्न.	16
	आड, कुआड व बियाड या लयकारीची माहिती उदाहरणासह स्पष्ट करा.	

Seat No.	
---------------------	--

M.A. (Tabla) (Semester - IV) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Essay Writing – III (MA21408)

Day & Date Wednesday, 20-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 03:00 PM To 06:00 PM

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पुर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडून रिकाम्या जागा भरा.

16

- 1) उ. इल्मास हुसेन या घराण्याचे तबला वादक आहेत.

अ) लखनौ	ब) दिल्ली
क) अजराडा	ड) फर्स्खाबाद
- 2) उ. करामतुल्लाह खाँ या घराण्याचे तबला वादक आहेत.

अ) लखनौ	ब) दिल्ली
क) अजराडा	ड) फर्स्खाबाद
- 3) उस्ताद हशमत अली खाँ —— या घराण्याचे तबला वादक आहेत.

अ) लखनौ	ब) दिल्ली
क) अजराडा	ड) फर्स्खाबाद
- 4) दुक्कड या वाद्यासाठी हे घराणे अधिक लोकप्रिय आहे.

अ) पंजाब	ब) लखनौ
क) दिल्ली	ड) बनारस
- 5) या घराण्यास नचकरण बाज म्हणून ओळखले जाते.

अ) पंजाब	ब) बनारस
क) दिल्ली	ड) फर्स्खाबाद
- 6) स्वामी पागलदास हे —— वादक आहेत.

अ) तबला	ब) सारंगी
क) पखावज	ड) सितार
- 7) ताजखाँ डेरेरार हे या घराण्याचे पखावज वादक आहेत.

अ) पंजाब	ब) दिल्ली
क) अजराडा	ड) लखनौ
- 8) उ. आबिद हुसेन या घराण्याचे तबला वादक आहेत.

अ) पंजाब	ब) दिल्ली
क) लखनौ	ड) यापैकी नाही
- 9) धामा हा प्रकार या घराण्यामध्ये आढळतो.

अ) फर्स्खाबाद	ब) लखनौ
क) दिल्ली	ड) पंजाब

- 10) या घराण्याने लव चॉट व शाई यांना समान महत्व दिले.
 अ) लखनौ ब) दिल्ली
 क) अजराडा ड) फरुखाबाद
- 11) या घराण्याने खाली वेगळ्याप्रकारे सिद्ध केली.
 अ) पंजाब ब) लखनौ
 क) अजराडा ड) फरुखाबाद
- 12) पं. सुशीलकुमार जैन या घराण्यातील तबला वादक आहेत.
 अ) पंजाब ब) दिल्ली
 क) अजराडा ड) फरुखाबाद
- 13) उस्ताद फकिरबकश —— या घराण्याचे वादक आहेत.
 अ) लखनौ ब) दिल्ली
 क) अजराडा ड) पंजाब
- 14) पं. सुधीरकुमार सक्सेना या घराण्याचे तबला वादक आहेत.
 अ) पंजाब ब) दिल्ली
 क) अजराडा ड) लखनौ
- 15) खंड जातिमधील पेशकार या घराण्यात वाजवला जातो.
 अ) पंजाब ब) दिल्ली
 क) अजराडा ड) लखनौ
- 16) थापीया बाज म्हणून हे घराणे ओळखले जाते.
 अ) लखनौ ब) दिल्ली
 क) अजराडा ड) पंजाब

प्र.2 चरित्र लिहा (कोणतेही चार)

16

- अ) उस्ताद नस्थू खाँ
 ब) दत्तोपंत मंगळवेढे
 क) उ. अहमदजान थिरकवाँ
 ड) उ. कादिर बकश
 इ) भवानी शंकर
 ई) पं. व्ही. डी. पलुस्कर

प्र.3 लघुतरी प्रश्न (कोणतेही दोन)

16

- अ) आदर्श तबला वादक / पखावजवादक कसा असावा यावर तुमचे विचार लिहा.
 ब) कलाकाराची समाजामध्ये असलेली भूमिका स्पष्ट करा.
 क) वर्तमान काळात तबला किंवा पखावज वाद्याचे स्थान, महत्व व उपयोगिता स्पष्ट करा.
 ड) रियाजातीली विविध पद्धती स्पष्ट करा.

- प्र.4 दीर्घोत्तरी प्रश्न (कोणताही एक) 16**
- अ) संगीताचा मानवी जीवनावर होणारा परिणाम यावर चर्चा करा.
ब) विधीवर स्वतंत्र तबला / पखावज वादन यावर विस्तृत चर्चा करा.
- प्र.5 भातखंडे ताललिपी पद्धती व पलुस्कर ताललिपी पद्धती यातील गुणदोषावर चर्चा करा. 16**

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

**M.A. (Tabla) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Solo & Accompaniment of Tabla/ Pakhavai (MA21202)**

Day & Date: Monday, 18-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

सूचना : 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 रिकाम्या जागी योग्य तो पर्याय निवडा.

16

- 1) 'टप्पा' गायकीच्या साथीसाठी खालीलपैकी कोणता ताल वाजवला जातो?

अ) भजनी	ब) मत्त
क) पंजाबी / अदधा	ड) रुद्र
- 2) 'ध्रुपद' खालीलपैकी कोणत्या तालात गायले जाते?

अ) मत्त	ब) तीनताल
क) आडाचौताल	ड) चौताल
- 3) स्वतंत्रवादनाच्या प्रस्तुतीकरणामध्ये बनारस घराण्यामध्ये सर्वप्रथम —— वाजवतात.

अ) पेशकार	ब) उठाण
क) कायदा	ड) तुकडा
- 4) खालीलपैकी गायन प्रकार आणि ताल यांचे नामसाधर्म्य असणारा प्रकार कोणता?

अ) चैती	ब) मत्त
क) होरी	ड) दादरा
- 5) मात्रेचे —— भाग होतील इतकी विलंबित लय ख्यालासाठी योजिली जाते.

अ) 4	ब) 6
क) 14	ड) 20
- 6) कलाकारांना उपयोगी असणारी आधुनिक ध्वनिव्यवस्था चा शोध केव्हा लागला?

अ) 1920	ब) 1930
क) 1940	ड) 1950
- 7) स्वतंत्रवादनामध्ये —— ही रचना द्रुत लयीत वाजवली जाते.

अ) पेशकार	ब) उठाण
क) चक्रकार	ड) कायदा
- 8) दुमरी गायक अस्थायी व अंतरा झाल्यानंतर त्याची —— करतो.

अ) दुगुन	ब) तीगुन
क) तिहायी	ड) चौगुण
- 9) नृत्याचा बाज विशेषत: —— असतो.

अ) खुला	ब) बंद
क) अ) आणि ब) दोन्ही	ड) यांपैकी नाही

- 10) तराणा काही प्रमाणात —— तालात ही गायला जातो.
 अ) रुद्र ब) धमार
 क) तेवरा ड) एकताल
- 11) स्वतंत्रवादानामध्ये —— वादकास प्रथम प्राधान्य असते.
 अ) नगमा ब) तानपुरा
 क) तबला ड) हार्मनिअम
- 12) 'कजरी' गीतप्रकार —— तालात वाजवला जातो.
 अ) मत्त ब) रुद्र
 क) आडाचौताल ड) दादरा
- 13) खालीलपैकी कोणते वाद्य 'भजन' या गीतप्रकाराच्या साथीसाठी वाजवले जात नाही.
 अ) मंजिरा ब) टाळ
 क) चंग ड) एकतारी
- 14) —— या गीतप्रकाराच्या शेवटी तीहाइ नंतर मुळ लयीत एक आवर्तन गाउन शेवट केला जातो.
 अ) कजरी ब) टप्पा
 क) चैती ड) दुमरी
- 15) ज्या गीत प्रकारात स्थायी, अंतरा, आलाप, तान, बोलतान अशा मार्गाने सादरीकरण केले जाते तो गीतप्रकार म्हणजे ——.
 अ) गङ्गल ब) नाट्यगीत
 क) छोटा ख्याल ड) होरी
- 16) तंतुवाद्यांमध्ये साथसंगत करत असताना —— करणे तबला वादकाचे कौशल्य मानले जाते.
 अ) पोषक ठेका ब) वादन क्षमता
 क) तिहायीचे अनुकरण ड) वरील सर्व

प्र.2 टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) पोषक साथसंगत.
- ब) तंतुवाद्यातील गत व झाला यांना केली जाणारी साथसंगत.
- क) गङ्गल ची साथसंगत.
- ड) नाट्यगीताची साथसंगत.
- इ) स्वतंत्र वादनातील द्रुत लयीत वाजणारे प्रकार.
- ई) स्वतंत्र वादनातील प्रस्तुती क्रम.

प्र.3 खालील प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही दोन)

16

- अ) उपशास्त्रीय गायनाची साथसंगत यावर सविस्तर चर्चा करा.
- ब) नृत्याची साथसंगत यावर सविस्तर चर्चा करा.
- क) स्वतंत्र वादनातील विलंबित व मध्य लयीतील वादन स्पष्ट करा.
- ड) द्रुत (छोट्या ख्यालची साथसंगत) याविषयी सविस्तर माहिती लिहा.

प्र.4 सविस्तर उत्तरे लिहा. (2 पैकी 1)

16

- अ) तंतु वाद्यांची साथसंगत यावर सविस्तर चर्चा करा.
- ब) स्वतंत्रवादन व साथसंगत यांमधील साम्य, फरक, वादनवैशिष्ट्ये यांविषयी सविस्तर माहिती द्या.

प्र.5 सविस्तर उत्तर करा.

16

ब्रिटीश काळातील साथसंगत तसेच प्राचीन ते आधुनिक काळांमध्ये विद्वान कलावंतांनी साथसंगत व वादनामध्ये दिलेले योगदान स्पष्ट करा.

Seat No.	
---------------------	--

Set	P
------------	----------

M.A. (Tabla) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Solo & Accompaniment of Tabla/ Pakhavai (MA21202)

Day & Date: Monday, 18-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Fill in the blanks.

16

- 1) Which of the following taal is played to accompany with 'Tappa' gayaki?
a) Bhajani b) Matta
c) Panjabi /Addha d) Rudra
- 2) 'Dhrupad' is played in which of the following taal?
a) Matt b) Tintal
c) Adachautal d) Chautal
- 3) While performing solo _____ is plays first in the Banaras Gharana.
a) Peshkar b) Uthaan
c) Kayda d) Tukdaa
- 4) Which of the following types of singing and taal has a similar name?
a) Chaiti b) Matt
c) Hori d) Dadra
- 5) A delayed laya is planned for khyala so that there will be _____ parts of the taal.
a) 4 b) 6
c) 14 d) 20
- 6) When was the modern sound system useful for artist invented?
a) 1920 b) 1930
c) 1940 d) 1950
- 7) In solo, the composition _____ is played in drut laya / fast rhythm.
a) Peshkar b) Uthaan
c) Chakradar d) Kayda
- 8) The thumri singer does his _____ after the sthaai and Antara.
a) Dugun b) Tigun
c) Tihaai d) Chaugun
- 9) The Baaj of the Dance is particularly _____.
a) Khula b) Band
c) Not Both d) None of these
- 10) Tarana is sung to same extent in _____ taal.
a) Rudra b) Dhamar
c) Tevra d) Ektaal

- 11)** _____ has the first priority in solo.
 a) Nagma b) Taanpura
 c) Tabla d) Harmonium
- 12)** 'Kajri' song type is sung in _____ taal.
 a) Matt b) Rudra
 c) Aadachautal d) Dadra
- 13)** Who among the following instrument is not played for accompany to song type Bhajan?
 a) Manjira b) Tala
 c) Chang d) Ektaari
- 14)** At the end of _____ song type, after the tihai, one avartan is sung in the original laya.
 a) Kajari b) Tappa
 c) Chaiti d) Thumri
- 15)** _____ is a song type in which the song is performed in the form of sthayi, antara, alaap, taan and boltan.
 a) Gazal b) Nattyagit
 c) Chota khyal d) Hori
- 16)** A tabla player's skill is considered by performing _____ while accompanying the string instrument.
 a) Useful Theka b) Playing Ability
 c) Simulation of Tihaai d) All of these

Q.2 Write Short Notes. (Any Four)

16

- a) Useful / Important Accompaniment.
- b) Accompaniment of gat and zalaa in string instruments.
- c) Accompaniment of Gazal.
- d) Accompaniment of Nattyageet.
- e) Forms played with fast laya in the solo.
- f) Sequence of presentation in solo.

Q.3 Write short answers. (Any Two)

16

- a) Discuss in detail the accompaniment light Vocal singing.
- b) Discuss the accompaniment of Dance in detail.
- c) Explain the Vilambit and Madhya laya in solo.
- d) Write detailed information about Accompaniment with Chota khayal.

Q.4 Write detailed answers. (Any One)

16

- a) Discuss in detail the accompaniment of stringed instruments.
- b) Give detailed information about the similarities and differences, instrumental features between solo and accompaniment.

Q.5 Describe in detail.

16

- a) Information of accompaniment with British period accompaniment as well as Ancient period.

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Tabla) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Notation System of Compositions in Tabla / Pakhavaj (MA21203)**

Day & Date: Tuesday, 19-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 खालील दिलेले योग्य पर्याय निवडून गाळलेल्या जागा भरा.

16

- 1) खालीलपैकी कोणती मात्रा पं. पलुस्कर ताललिपीमध्ये लिहिता येत नाही?

अ) 1	ब) $\frac{1}{2}$
क) $\frac{1}{3}$	ड) यापैकी नाही
- 2) पं. भातखंडे ताललिपीमध्ये टाळी दर्शविण्यासाठी —— अनुक्रमांक लिहिला जातो.

अ) बोलांचा	ब) मात्रेचा
क) खंडाचा	ड) टाळीचा
- 3) 'दोंगदीनागिन' हा बोल —— जातीत वाजेल.

अ) बराबर	ब) दीडी
क) तिस्त्र	ड) खंड
- 4) कोणत्या ताललिपीमध्ये प्रत्येक खंडानंतर '।' हे चिन्ह दिले जाते?

अ) पं. पलुस्कर	ब) पं. भातखंडे
क) दोन्ही	ड) यापैकी नाही
- 5) या बोलाचा एकूण मात्रा काल (पं. पलुस्कर लिपीनुसार) —— असेल.

अ) दोन मात्रा	ब) तीन मात्रा
क) एक मात्रा	ड) अर्धी मात्रा
- 6) खालीलपैकी कोणती ताललिपी पध्दती आहे?

अ) पं. भातखंडे	ब) पं. रविन्द्र संगीत
क) पं. गुणीदास	ड) यापैकी नाही.
- 7) '~~' हे चिन्ह —— मात्रा काल दर्शविते.

अ) $\frac{1}{2}$	ब) $\frac{1}{3}$
क) $\frac{1}{4}$	ड) तिगुन
- 8) खालीलपैकी कोणती रचना तिहाई शिवाय असू शकत नाही?

अ) गत	ब) तुकडा
क) मोहरा	ड) लग्गी

- 9) 'परन' ही —— रचना आहे.
 अ) पूर्वसंकल्पित ब) पखावज
 क) तबला ड) विस्तारक्षम
- 10) फरमाईशी चक्रदारामध्ये एकूण —— 'धा' असतात.
 अ) 14 ब) 27
 क) 3 ड) 9
- 11) खालीलपैकी कोणता 'गती' चा प्रकार नाही?
 अ) नौहकका ब) तिहाई गत
 क) सीधी गत ड) मंझाधार
- 12) खालीलपैकी कोणती लयकारी पं. पलुस्कर ताललिपीत लिहिता येत नाही?
 अ) कुआड ब) आड
 क) बिआड ड) वक्र
- 13) फरमाईशी चक्रदारामध्ये दुसऱ्या आवर्तनातील —— 'धा' समेवर येतो.
 अ) दुसरा ब) चौथा
 क) नववा ड) पाचवा
- 14) पं. पलुस्कर ताललिपीमध्ये '०' या चिन्हाचे दुगुनीत कोणत्या चिन्हात रूपांतर होते?
 अ) ०० ब) ~
 क) U ड) चिन्ह नाही
- 15) खालीलपैकी कोणता अविस्तारक्षम रचनाप्रकार आहे?
 अ) तिहाई ब) रेला
 क) कायदा ड) रौ
- 16) लिहिण्याकरता सुलभ ताललिपी पध्दती कोणती?
 अ) पं. पलुस्कर ब) दोन्ही
 क) पं. भातखंडे ड) यापैकी नाही

प्र.2 खालीलपैकी टिपा लिहा. (कोणतेही चार)

16

- अ) पं. पलुस्कर ताललिपी—गुण
- ब) पं. भातखंडे ताललिपी—दोष
- क) कोणत्याही तालात— एक फरमाईशी चक्रदार (पं. भातखंडे)
- ड) कोणत्याही तालात— एक तुकडा (पं. पलुस्कर ताललिपी)
- इ) मुखडा व मोहरा
- ई) फरमाईशी चक्रदार व कमाली चक्रदार

- प्र.3 खालीलपैकी प्रश्नांची थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही चार) 16**
- अ) पं. पलुस्कर ताललिपी माहिती व दोष लिहा.
ब) ताल—पंजाबी (तिगुन व चौगुन) — पं. पलुस्कर लिपी
क) तबलावादनामध्ये ताललिपींचे महत्व विशद करा.
ड) कोणत्याही दोन पूर्वसंकल्पित रचना — पं पलुस्कर लिपी
इ) अभ्यासक्रमातील कोणत्याही एका तालात खंड जाती कायदा (3 पलटे व तिहाई) लिपीबद्ध करा.
ई) फरुखाबाद पेशकार—3 पलटे व तिहाई माहितीसहीत लिहा.
- प्र.4 खालील प्रश्नाचे उत्तर लिहा. (कोणताही एक) 16**
पं. भातखंडे व पं. पलुस्कर ताललिपीचे सोदाहरण विस्तृत अध्ययन करा.
किंवा
‘झुमरा’ तालाची एकगुन, दुगुन, तिगुन व चौगुन (पं. पलुस्कर ताललिपीमध्ये) लिहा.
- प्र.5 कोणत्याही घराण्यांच्या चार पारंपारिक बंदीशी लिपीबद्ध करा. (घराणे व विद्वानांच्या नावासहीत) 16**

Seat No.	
----------	--

Set	P
-----	---

**M.A. (Tabla) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: Oct/Nov-2023
Notation System of Compositions in Tabla / Pakhavaj (MA21203)**

Day & Date: Tuesday, 19-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions

16

- 1) Which of the following matra can not be written in pt. Paluskar Lipi?
 - a) 1
 - b) $\frac{1}{2}$
 - c) $\frac{1}{3}$
 - d) None of these
- 2) For indicating 'Tali' in pt. Bhatkhande lipi, the serial number of _____ is given.
 - a) Syllable
 - b) Matra
 - c) Khand
 - d) Tali
- 3) 'दींगदीनागिन' syllable played in _____ Jati.
 - a) Barabar
 - b) Aad
 - c) Tistra
 - d) Khand
- 4) In which lipi, the sign 'I' comes at the end of every khand.
 - a) Pt- Paluskar
 - b) Pt. Bhatkhande
 - c) In Both
 - d) None of these
- 5) The total time period (matra) of bol in pt. Paluskar lipi will be _____
 - a) 2 Matras
 - b) 3 Matras
 - c) 1 Matra
 - d) $\frac{1}{2}$ Matras
- 6) Which is the Notation system from following?
 - a) Pt. Bhatkhande
 - b) Pt. Ravindra sangeet
 - c) Pt. Gunidas
 - d) None of these
- 7) '～' sign indicates _____ matra.
 - a) $\frac{1}{2}$
 - b) $\frac{1}{3}$
 - c) $\frac{1}{4}$
 - d) Tigun
- 8) Which form can not be without Tihai?
 - a) Gat
 - b) Tukda
 - c) Mohara
 - d) Laggi
- 9) 'Paran' is _____ form.
 - a) Pro-composed
 - b) Pakhawaj
 - c) Tabla
 - d) Expandable
- 10) In Farmaishi Chakradhar, the total 'धा' 'Dha' are _____
 - a) 14
 - b) 27
 - c) 3
 - d) 9

- 11) Which is not form of 'Gat'?

 - a) Nou-hakka
 - b) Tihai Gat
 - c) Sidhi Gat
 - d) Manzadhar

12) Which Laykari can not be written in pt. paluskar lipi?

 - a) Kuaad
 - b) Aad
 - c) Biaad
 - d) Vakra

13) In Farmaishi chakradhar, from second cycle which 'ঃ' dha comes on 'Sam'?

 - a) Second
 - b) Forth
 - c) Nineth
 - d) Fifth

14) In pt. Paluskar lipi, the sign 'o' converts as _____ in Dugun.

 - a) o o
 - b) ~
 - c) U
 - d) No sign

15) Which is non expandable form?

 - a) Tihai
 - b) Rela
 - c) Kayda
 - d) Rau

16) Which is the easiest lipi for writing the compositions?

 - a) Pt. Paluskar
 - b) Both lipi
 - c) Pt. Bhathkande
 - d) None of these

Q.2 Answer in Short (Any Four)

16

- a) Pt. Paluskar Tal lipi - merits
 - b) Pt. Bhathkande Tal lipi - Demerits
 - c) A Farmaishi Chakradhar in any Tal (Pt. Bhathkande lipi)
 - d) A Tukada in any Tal (Pt. Paluskar lipi)
 - e) Mukhada & Mohara
 - f) Farmaishi chakradhar & Kamali chakradhar

Q.3 Answer in Short (Any Four)

16

- ANSWER IN SHORT (Any Four)**

 - a) 'Pt. Paluskar Tal lipi' write in brief with its drawbacks'
 - b) Tal-Punjabi (Tigun & chaugun) [Pt. paluskar Tal lipi]
 - c) 'The Importance of Tal lipi' – write in brief.
 - d) Any 2 precomposed compositions in Pt. Paluskar Tal lipi
 - e) Write a Khand jati kayda in any Tal from syllabus with 3 paltas & Tihai
 - f) Farukhabad Gharana Peshkar - give information & write with 3 paltas & Tihai.

Q.4 a) Write in details with suitable exam-

16

- a) Write in details with suitable examples - 'Pt. Bhatkhande & Pt. Paluska Notation system?

OR

- b)** Write Ekgun, Dugun, Tigun & Chaugun of Zhumara Tal in Pt. Paluskar Talipin

Q.5 Write any 4 compositions/ Bandish from any Gharana with the names of Gharana & its creator.

16

Seat No.	
-----------------	--

Set	P
------------	----------

**M.A. (Tabla) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: OctNov-2023
History of Other Percussion Instruments (MA21206)**

Day & Date: Wednesday, 20-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

- सूचना :** 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
 2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1 योग्य पर्याय निवडा

16

- 1) मनुष्याने निर्माण केलेल्या वाद्यांना —— म्हणत.
 अ) गात्रज ब) गोष्ठी
 क) उपकरण ड) यंत्रज
- 2) तबला वाद्याच्या इतिहासाची महत्त्वपूर्ण माहिती असणारा ग्रंथ 'बृहददेशी' चे लेखक कोण?
 अ) मतंग ब) नारद
 क) शारंगदेव ड) स्वाती
- 3) 'पखावज' हे —— वाद्य आहे.
 अ) अवनदध ब) सुषीर
 क) तंतु ड) यापैकी नाही
- 4) 'ढोलक' या वाद्यावर प्रभुत्व असणारे आणि त्याचा प्रचार व प्रसार करणारे कलावंत —— होते.
 अ) शफाकत अहमद अली ब) हजरत खुसरौ
 क) उ. हबीबुद्दीन खाँ ड) आबिद हुसैन खाँ
- 5) त्रिपुष्कर हे वाद्य —— या वाद्याच्या आधारे बनवले गेले.
 अ) पणव ब) दर्दर
 क) भुमीदुंदुभी ड) पटह
- 6) ग्वाल्हेर नरेश राजा —— यांनी धृपदाच्या प्रचार व प्रसाराचं कार्य केलं.
 अ) सर्वाई प्रताप सिंग ब) हजरत हुसैन खाँ
 क) मानसिंह तोमर ड) यापैकी नाही
- 7) 'संगीतोपनिषद्सारोद्धार' या ग्रंथाचे लेखक कोण?
 अ) नारद ब) आचार्य भरत
 क) जैन आचार्य ड) स्वाती
- 8) 'शुष्क वादन' म्हणजे काय?
 अ) गायकी ची साथसंगत ब) तंतुवाद्याची साथसंगत
 क) नृत्याची साथसंगत ड) स्वतंत्रवादन
- 9) डॉ. योगमाया शुक्ल यांच्या मतानुसार पखवाज हा शब्द कोणत्या शब्दाचा अपभ्रंश शब्द आहे?
 अ) पखवाद्य ब) पक्षवाद्य
 क) पंखवाद्य ड) यापैकी नाही

- 10) 'नगारा' हे —— वाद्य आहे.
 अ) अवनदध क) सुषीर ब) तंतु ड) घन
- 11) भारतीय संगीत वाद्य या ग्रंथाचे लेखक कोण?
 अ) डॉ. लालमणि मिश्र ब) पं. अरविंद मुळगांवकर
 क) डॉ. आबान मिस्त्री ड) योगमाया शुक्ल
- 12) 'पाणविक' म्हणजे —— वाद्य वादन करणारे कलावंत?
 अ) त्रिपुष्कर ब) दर्दर
 क) पटह ड) पणव
- 13) 'ढोलकी' हे —— वाद्य आहे.
 अ) सुषीर ब) अवनदध
 क) घन ड) तंतू
- 14) 'मृदंगाची लांबी' पखावजाच्या तुलनेत —— असते.
 अ) कमी ब) जास्त
 क) सारखीच ड) यापैकी नाही
- 15) पं. आनिंदो चटर्जी हे —— वादक आहेत.
 अ) पखवाज ब) सतार
 क) सरोद ड) तबला
- 16) पखवाज हे वाद्य —— पासुन बनवले जाते.
 अ) लोखंड ब) दगड
 क) लाकुड ड) यापैकी नाही

प्र.2 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (6 पैकी 4)

16

- अ) अर्धगोपुच्छाकृति, अर्धहरितकी, पुर्ण गोलाकार व चक्राकृती वाद्यांची माहीती दया.
 (उदाहरणासह)
 ब) लोकसंगीतामध्ये आणि सुगम संगीतामध्ये अवनदध वाद्य व त्यांची उपयुक्तता स्पष्ट करा.
 क) मृदंग (मृद+अंग) व पखावज याविषयी माहिती लिहा.
 ड) 'अवनदध' शब्द उत्पत्ती विषयी माहिती लिहा.
 इ) 'तबला' शब्द उत्पत्ती यांविषयी माहिती दया.
 ई) तबल्याच्या किंवा इतर अवनदध वाद्यांच्या उत्पत्ती संदर्भात काही विद्वानाचे विचार व मत स्पष्ट करा.

प्र.3 थोडक्यात उत्तरे लिहा. (चार पैकी दोन)

16

- अ) रज्जुहीन वाद्य, रज्जुयुक्त वाद्य, ध्वनीपरिवर्तनीय ध्वनीअपरिवर्तनीय वाद्य, धातुयुक्त, गठठेयुक्त अवनदध वाद्य याविषयी सखोल माहिती दया.
 ब) वाद्यांच्या विविध आकृती विषयी माहिती दया.
 क) ढोलक वादक खब्बे हुसैन खाँ यांचे तबला किंवा इतर अवनदध वाद्यांबाबतीत व त्याच्या उगमाबाबतीत विचार स्पष्ट करा.
 ड) प्राचीन 8 शिलालेख, ज्यामध्ये वाद्यांच्या उत्पत्ती संदर्भात माहिती आहे, त्यांचे स्थान व त्या शिलालेखविषयी माहिती दया.

प्र.4 दिर्घोत्तरी प्रश्न. (2 पैकी 1)	16
अ) प्राचीन अवगत किंवा उन्नत अवनदध वाद्यांविषयी माहिती दया.	
ब) आधुनिक उन्नत, प्रगत अवनदध वाद्यांविषयी माहिती दया.	

प्र.5 दिर्घोत्तरी प्रश्न.	16
अवनदध वाद्यांचा उगम, उत्तपत्ती, विकास व पाश्वर्भुमी इ. विषयी सखोल माहिती दया.	

Seat No.	
-----------------	--

Set P

**M.A. (Tabla) (Semester - II) (New) (CBCS) Examination: OctNov-2023
History of Other Percussion Instruments (MA21206)**

Day & Date: Wednesday, 20-12-2023

Max. Marks: 80

Time: 11:00 AM To 02:00 PM

Instructions: 1) All questions are compulsory.
 2) Figures to the right indicate full marks.

Q.1 Multiple choice questions**16**

- 1) Man made Instruments called as _____.
 a) Gaatraj b) Goshthi
 c) Upakaran d) Yantraj
- 2) Who is the author of the Book 'Brihaddeshi' Which has important information regarding Tabla?
 a) Matang b) Narad
 c) Sharangdev d) Swati
- 3) 'Pakhawaj' is _____ Instrument.
 a) Avanaddha b) Sushir
 c) String d) None of the above
- 4) Promotor & Disseminator of Dholak is _____.
 a) Shafakat Ahamad Ali b) Hajarat Khusrou
 c) Ustad Habibuddin Khan d) Abid Hussain Khan
- 5) _____ Tripushkar are based on or incidentally made from which Instrument?
 a) Panave b) Dardar
 c) BhumiDundumbhi d) Patah
- 6) Gwalior Naresh _____ did the work of propaganda and dissemination of 'Dhrupada'?
 a) Sawai Pratap Singh b) Hajarat Hussain Khan
 c) Maan Singh Tomar d) None of the Above
- 7) 'Sangitopanishadsarodwar' is written by _____.
 a) Naarad b) Acharya Bharat
 c) Jain Acharya d) Swati
- 8) What is 'Shushkavaadan'?
 a) Accompaniment of Vocals
 b) Accompaniment of Dance
 c) Accompaniment of string Instruments
 d) Solo Vaadana
- 9) According to Dr. Yogmaya Shukla, the word 'Pakhawaj' is a corruption of which word?
 a) Pakhawadya b) Pakshwadya
 c) Pankhawadya d) None of the Above
- 10) 'Nagara' is _____ Instrument.
 a) Avanaddha b) String
 c) Sushir d) Ghana

- 11)** Who is the writer of 'Bharatiya Sangeet Vadya'?
a) Dr. Laalmani Mishra b) Pt. Arvind Mulgavkar
c) Dr. Aaban Mistri d) Dr. Yogmaya Shukla
- 12)** 'Paanvik' means the Artist who plays _____ instrument.
a) Tripushkar b) Dardar
c) Patah d) Panav
- 13)** 'Dholki' is _____ Instrument.
a) Sushir b) Avanaddha
c) Ghan d) String
- 14)** Length of Mridanga compared to pakhawaj is _____.
a) Short b) More
c) Same d) None of the above
- 15)** Pt. Anindo Chatarji is _____ player.
a) Pakhawaj b) Satar
c) Sarod d) Tabla
- 16)** 'Pakhawaj' is made from _____.
a) Iron b) Stone
c) Wood d) None of the above

Q.2 Answer short answers. (Any 4 out of 6)

16

- a) Ardhgopuchhakriti, ArdhaHaritaki, Purna Golakar, Chakrakriti Instruments.
Give the details of this all Instruments with examples.
- b) Give the Details of percussion Instruments which used in folk music and Light music.
- c) Give the Details about Mridanga (Mrid+Ang) and Pankhawaj.
- d) Give the Information about 'Avanaddha' word produced.
- e) Give the Information about 'Tabla' word produced,
- f) Give the Detail's & information about thinking of thinkers or legends about Tabla History or History of other percussion Instruments.

Q.3 Answer in details. (Any 2 out of 4)

16

- a) Give the Detail Information about Rajjuyukt, Rajjuhin Vadya (Instruments)
Dhwani pari vartaniy Vadya (instruments) Dhwani Aprarivartaniy,
Dhatuyukta, Gatheyukt Avanaddha Vadya.
- b) Give the Details about 'Aakruti' of percussion Instruments.
- c) Give the Detail Information about thinking of famous Dholak player khabbe Hussain khan about Tabla or History of other percussion Instruments.
- d) Give the information about 8 sculptures/stone craft/inscription which mentioned the History of percussion Instruments.

Q.4 Answer in detail (Any 1 out of 2)

16

- a) Give the Details of Ancient Advanced percussion Instruments in Depth.
- b) Give the Details of modern percussion Instruments in modern period in Depth.

Q.5 Answer in detail answer.

16

Give the detail information about, History, Origin and Development of percussion Instruments.